

PLC

Ethernet(MELSEC iQ-R Serisi)

Bu kurs, FA ağlarının Ethernet kullanılarak yapılandırılmasından programlanmasına kadar olan adımları kapsar.

*Ethernet, Xerox Corp.'un tescilli markasıdır.

Giriş**Kursun amacı**

Bu kurs, Ethernet modüllerini ilk kez kullanacak kullanıcılarla, Ethernet modülleri hakkında temel bilgi sunmayı amaçlamaktadır. Bu kursta Ethernet modüllerinin veri değişim yöntemini, özelliklerini, çeşitli ayarlarını ve başlangıç prosedürünü öğreneceksiniz.

Bu kurs için ön koşul olduğundan, belirtilen kursları halihazırda tamamlamış olmanız ya da bu düzeyde bir bilgiye sahip olmanız gerekmektedir.

- Yeni Başlayanlar İçin FA Ekipmanı (Endüstriyel Ağ)
- MELSEC iQ-R Serisi Temel Bilgileri
- Programlama Temelleri

Giriş

Kursun yapısı

Bu kursun içeriği aşağıdaki gibidir.

Bölüm 1 - Ethernet'in genel görünümü

Ethernet veri iletişiminin genel görünümü

Bölüm 2 - Ethernet modüllerinin veri iletişim prosedürü

Ethernet modüllerinin veri iletişim fonksiyonun tipleri ve veri iletişim prosedürü

Bölüm 3 - Başlangıç

Ethernet modüllerinin, başlangıçtan operasyon testine kadar olan operasyon prosedürü

Bölüm 4 - Sorun giderme

Sorun giderme prosedürleri

Son Test

Geçer not: %60 veya üzeri gereklidir

Giriş**Bu e-Learning aracının kullanımı**

Sonraki sayfaya git		Sonraki sayfaya git.
Önceki sayfaya dön		Önceki sayfaya dön.
İstenen sayfaya ulaş		"İçindekiler Tablosu" görüntülenerek istediğiniz sayfaya ulaşabilmenizi sağlar.
Eğitimden çıkış		Eğitimden çıkış

Giriş**Kullanırken dikkat edilecekler****Güvenlik önlemleri**

Mevcut ürünleri kullanarak öğrendiğinizde, lütfen ilgili kılavuzlardaki güvenlik önlemlerini dikkatlice okuyun.

Bu kurstaki önlemler

Kullandığınız yazılım sürümünde görüntülenen ekranlar bu kurstakilerden farklı olabilir.

Bu kursta aşağıdaki yazılım sürümü kullanılır:

- GX Works3 Sürüm 1.038Q

Bölüm 1 Ethernet'in genel görünümü

Bu bölümde Ethernet veri iletişiminin genel görünümü sunulmaktadır.

- 1.1 FA ortamında Ethernet'in konumlandırılması
- 1.2 Ethernet hakkında temel bilgi

Ethernet, dahili LAN gibi çeşitli ağlardaki günlük bilgi iletişiminde çok önemli bir rol oynar.

Bu kursun amacı, programlanabilir kontrolörler ve Ethernet modülleri kullanan Ethernet aygıtları arasında basit veri iletişimlerini gerçekleştirebilme yeterliliği kazanmaktır.

Sistem kontrolü için kullanılan veriler hakkında daha fazlasını öğrenmek için lütfen aşağıdaki kursları alın:

- CC-Link IE Kontrol Ağı (MELSEC iQ-R Serisi)
- CC-Link IE Alan Ağı (MELSEC iQ-R Serisi)
- CC-Link (MELSEC iQ-R Serisi)

RS-232 ya da RS-422 seri arabirimler yolu ile bağlanan elektronik ölçekler, sıcaklık kontrolörleri ve barkod okuyucuları gibi aygıtlarla veri aktarımı hakkında daha fazlasını öğrenmek için lütfen Seri İletişim Kursunu alın.

1.1

FA ortamında Ethernet'in konumlandırılması

FA ortamında kullanılan ağ tipleri, "bilgi ağı" ve "kontrol ağı" olarak ayrılmıştır.

Bilgi ağı

Bilgi alanında, bilgi aktarımı ve toplanması bilgisayarlar tarafından gerçekleştirilir. Genellikle, saniyeler içinde yapılan bilgi aktarımı yerine daha fazla miktarda bilgi, birkaç dakika ya da birkaç saat gibi görece uzun döngülerle aktarılır. Bilgi ağı, üretim yönergelerini bir üretim yerine göndermek ya da bir üretim yerinden üretim raporları almak için kullanılır.

Örnek: Ethernet

Kontrol ağı

Kontrol alanında, bilgi aktarımı ve toplanması programlanabilir kontrolörler tarafından bitler ya da sözcüklerle gerçekleştirilir.

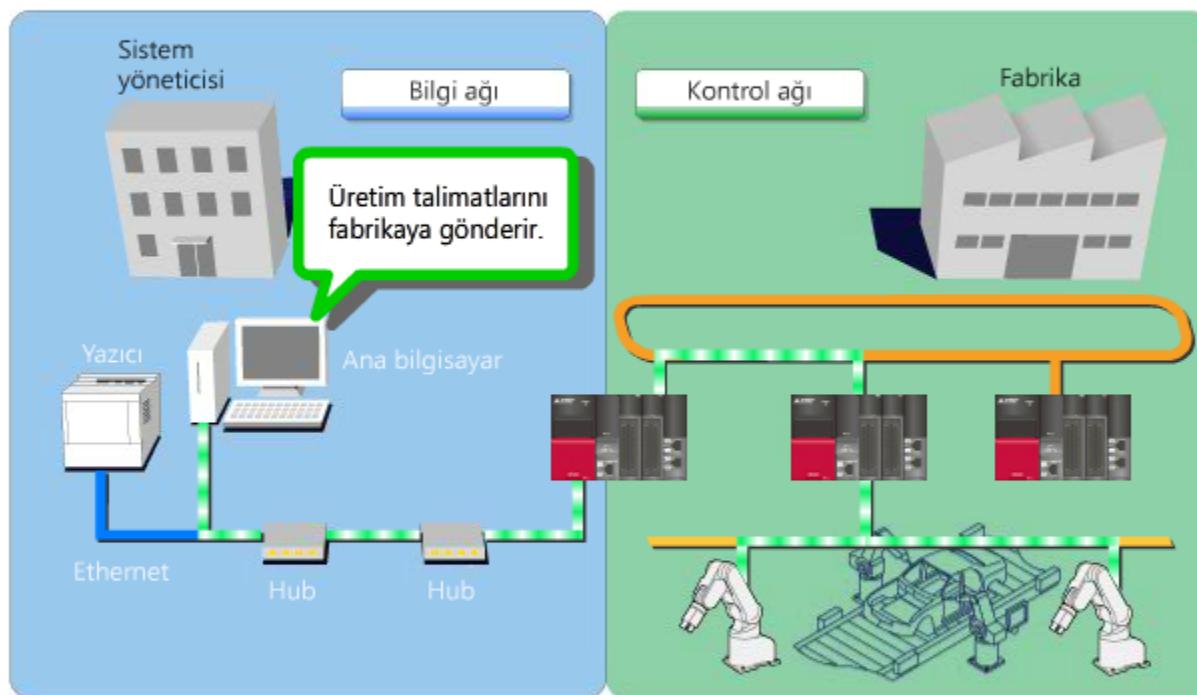
Genel olarak bilgi aktarımı, montaj hattının çalışmasıyla senkronize halde olmalıdır, bu nedenle görece küçük miktarda bilginin periyodik ve kesin olarak milisaniyeler içinde aktarılması gereklidir. Kontrol ağı, sensörlerin ve aktüatörlerin açık/kapalı durumları, iş parçası konumu ve motorların rotasyon hızı gibi bilgilerin aktarımı için kullanılır.

Örnek: CC-Link IE Kontrol Ağrı, CC-Link IE Alan Ağrı ve CC-Link Ağrı

1.1**FA ortamında Ethernet'in konumlandırılması**

Ethernet, bilgi ağı standartlarından biridir.

Son yıllarda fabrikalar ve ofisler arasındaki bilgi koordinasyonuna olan ihtiyacın artmasıyla birlikte, Ethernet, üretim ortamına yönergeler gönderme ve fabrikadan üretim raporları alma konusunda bir ağ standardı olarak popülerlik kazanmıştır.

1.2

Ethernet hakkında temel bilgi

Bu bölümde, Ethernet için en yaygın kullanılan protokollerden biri olan TCP/IP tanımlanmaktadır.

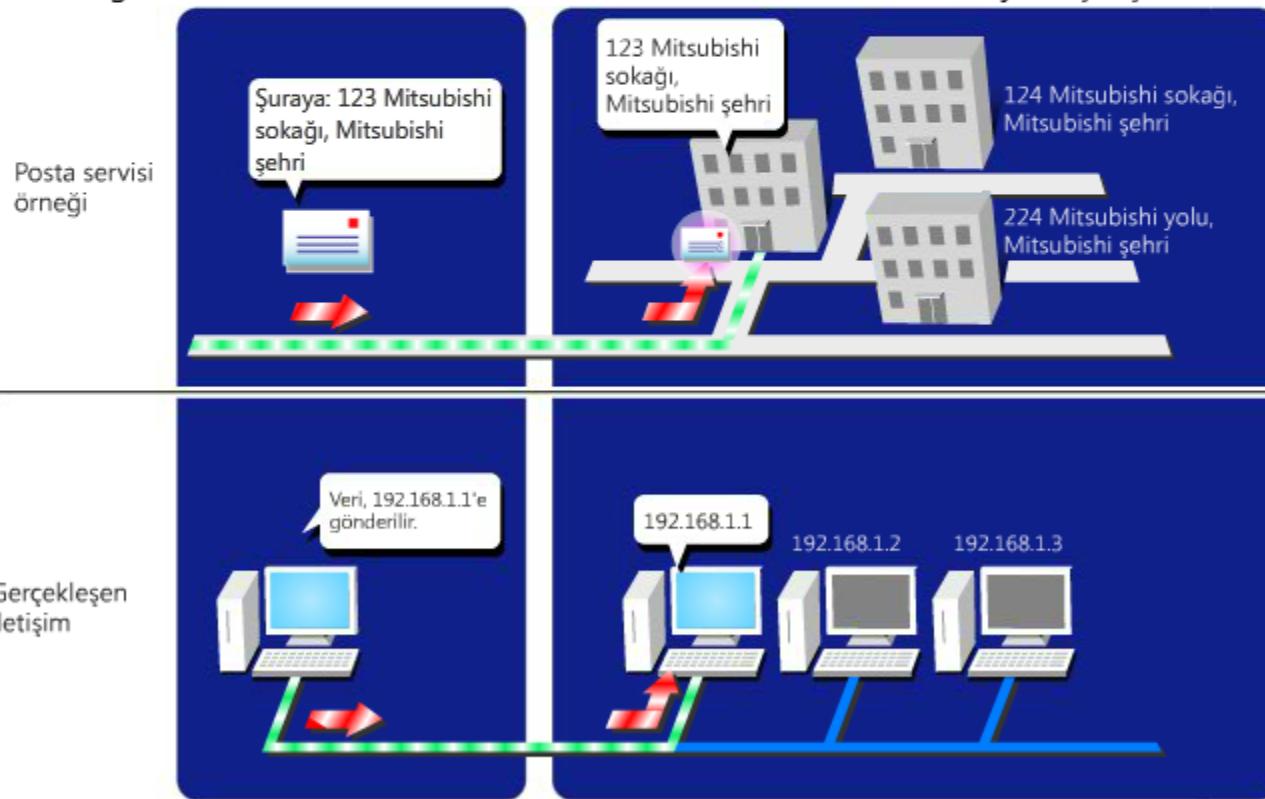
1.2.1

IP adresi

Aygıtlar arasında iletişim sağlamak için iletişim kaynağı ve hedef aygıtların ikisi de tanımlanmalıdır. Aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi, bunlar, bir zarf üzerinde bulunan gönderici adresi ve alıcı adresine benzerler.

IP iletişimleri, TCP/IP iletişimlerinin temelidir. IP iletişimlerinde, her bir iletişim aygıtının kendi IP adresiyle tanımlanır (Internet Protokol Adresi).

IP adresleri genellikle ondalık olarak ve noktalarla dört adet 8-bitlik kısma ayrılmış biçimde ifade edilir (örn. "192.168.1.1").

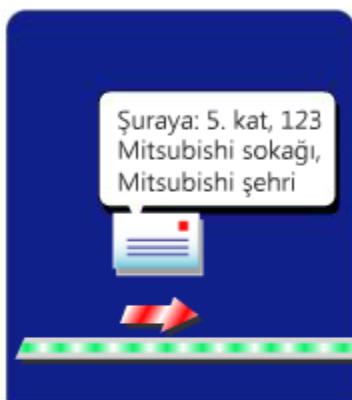
Not:

IP adresi keyfi biçimde ayarlanamaz. Var olan bir ağa bir cihaz bağlamadan önce, bir IP adresi atanması için ağ yöneticisine danışılması gereklidir.

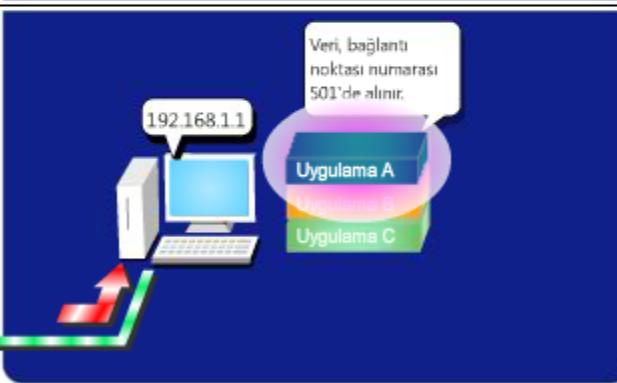
1.2.2**Bağlantı noktası numarası**

Gerçek iletişimler, aygit veya bilgisayarlarda çalışan uygulama programları arasında gerçekleştirilir. IP iletişimlerinde, iletişimde olan uygulama programları, kendi bağlantı noktası numaralarıyla tanımlanır. IP adresi "cadde adresi" olarak kabul edildiğinde, bağlantı noktası numarası "kat numarası"na karşılık gelir.

Posta servisi örneği

Gerçekleşen iletişim

Bağlantı noktası numarası 0 - 65535 arasıdır (0 - FFFF arası). 0 - 1023 (0 - 3FF) aralığı genellikle her bir uygulama programı için sabit olan "İyi Bilinen Bağlantı Noktası Numaraları" olarak adlandırılır.

(Örneğin, e-posta alma bağlantı noktası numarası 25, ana sayfa referans bağlantı noktası numarası 80 ve dosya transferi bağlantı noktası numarası 20 ya da 21'dir).

Bu uygulama programlarıyla bağlantılı olmayan programlanabilir kontrolörler arasındaki iletişimler için, bağlantı noktası numarasını 1025 - 65534 (401 - FFFE) aralığında ayarlayın.

* Bağlantı noktası numaraları bu bölümde ondalık olarak ifade edilmiştir. Parantez içinde gösterilen değerler onaltılık biçimindedir.

1.2.3

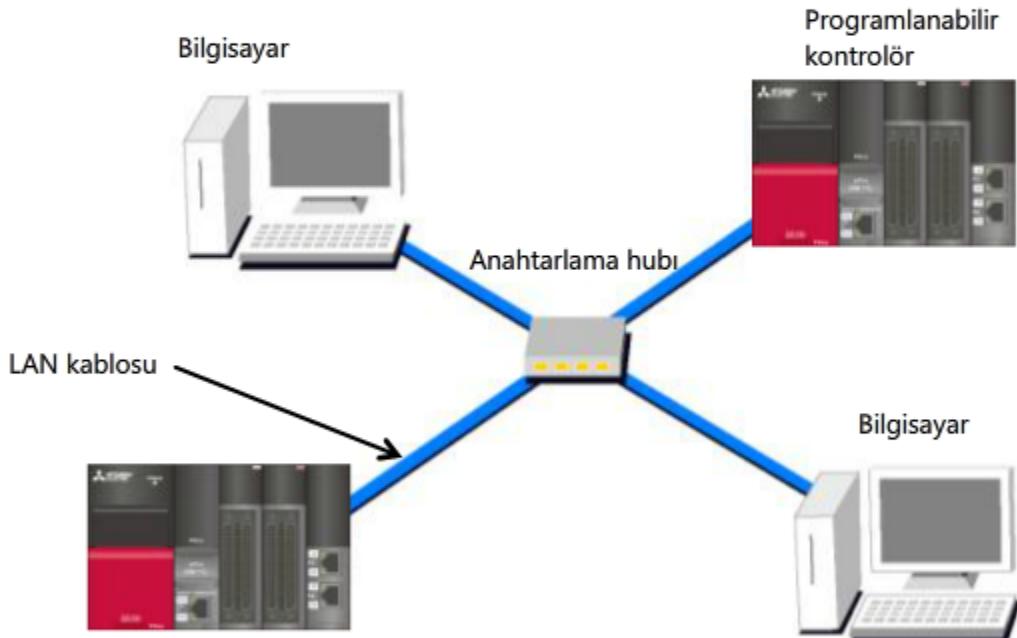
Kablolama

Bu bölümde Ethernet bağlantısının en genel örneği açıklanmıştır.

Bağlantı hatlarının aşağıdaki şekilde gösterilen biçimde her yöne yayıldığı tip, **yıldız topoloji** olarak adlandırılır. Bu tipte sinyalleri şekillendirmek, kuvvetlendirmek ve kontrol etmek için **değiştirme hubı** kullanılır.

Bu tipte, bir aygıttı meydana gelen bir arızanın bütün ağı etkilemesi zordur.

Ayrıca, gerekli LAN kabloları kolayca bulunabilir.

1.2.4**İletişim yöntemleri**

İki temel İnternet protokol tipi bulunur: Aktarım Kontrol Protokolü (TCP) ve Kullanıcı Datagram Protokolü (UDP). TCP yolu ile gönderilen veri, sadece TCP bağlantı noktasında alınabilir. Bu iki protokolün özellikleri aşağıda tanımlanmıştır.

Protokol adı	Tanım
TCP	Mantıksal hattı (bağlantı) gönderme hedefine önceden sabitleme yoluyla 1:1 iletişimleri gerçekleştiren son derece güvenilir iletişim biçimi. Bu protokol, verinin güvenli bir biçimde aktarılması için uygundur.
UDP	Güvenilirliğin TCP'ninki ile aynı olmamasına rağmen basit yapılandırma, yüksek hızlı işleme olanak sağlar. Ayrıca, gönderme hedefine yapılan bağlantı sabit olmadığı için 1:n iletişimini uygulanabilir. Bu protokol, bilgisayardaki gerçek zamanlı izleme gibi uygulamalar için uygundur.

Öge	TCP	UDP
Güvenilirlik	Yüksek	Düşük
(İşlem) Hız	Düşük	Yüksek
İletişimde olacak harici aygıtların sayısı	1:1	1:1 ya da 1:n
Veri teslim terminatı	Desteklenen	Desteklenmeyen
Aktarımada operasyon hatası	Otomatik yeniden aktarım (ayara göre)	Yeniden aktarım yok (paket çıkarıldı)
İletişim bağlantısının kurulması *1	Gerekli	Gerekli değil
AKİS kontrolü	Desteklenen	Desteklenmeyen
Sıklıklık kontrolü (yeniden aktarım kontrolü) *2	Desteklenen	Desteklenmeyen

*1: İletişim bağlantısının kurulması, "Açma /Kapatma işlemi" bölümünde açıklanacaktır.

*2: "**Sıklıklık**", ağdaki iletişim paketlerinin trafik sıklıklığını ifade eder.

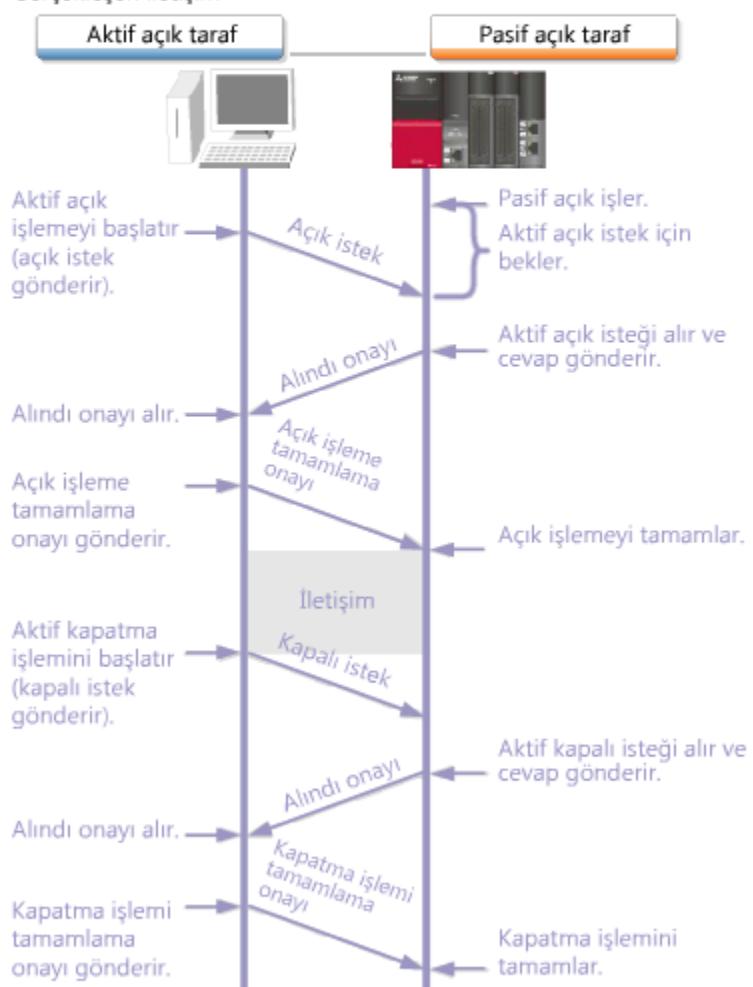
Bu kursta verilen bütün örnekler, güvenilir iletişimler sağlayan **TCP** protokolünü temel alır.

1.2.5 Açıma/Kapatma işlemi

TCP/IP iletişimlerinde bağlantı (mantıksal hat) kuruluysa, özel hat harici aygıtlar arasında kuruludur.

Bu hattın açılması (kurulması) "açık işlemi" ve hattın bağlantısının kesilmesi "kapatma işlemi" olarak adlandırılır. Açık işleminin iki tipi vardır: Açık işlemeyi aktif olarak gerçekleştiren "Aktif açık" ve açık işlemeyi pasif olarak bekleyen "Pasif açık".

Gerçekleşen iletişim

Cep telefonu örneği

Tekrar çalıştırınız

1.2.5

Açma/Kapatma İşlemi

Açık işlemeyi başlatacak aygıta bağlı olarak Aktif açık ya da Pasif açığı seçin.

Örneğin bir bilgisayar, Ethernet modülü için bir açık işleme programına sahipse Ethernet modülü Pasif açık olarak ayarlanmalıdır.

Açık İşleme

Aşağıda, Aktif açık ve Pasif açık hakkında daha detaylı açıklama sunulmaktadır.

- Aktif açık**

Aktif açık isteği, Pasif açık (Pasif olmayan/Tam pasif) için bekleyen harici aygıta gönderilir. Cep telefonu ile karşılaşılacak olunursa Aktif açık işleme, alıcıyı aramaya denk düşer.

- Pasif açık**

Pasif açık durumunda, alınan aygit açık istek bekler.

İki adet Pasif açık tipi vardır: Tam pasif açık ve pasif olmayan açık.

Cep telefonu ile karşılaşılacak olunursa Pasif açık işleme, çağrı alabilen bekleme moduna denk düşer.

Tam pasif açık	Alınan aygit sadece belirli bir ağ bağlantılı aygittan Aktif açık isteği kabul eder. Cep telefonu ile karşılaşılacak olunursa Tam pasif açık , sadece telefon rehberinde kayıtlı olan isimlerden gelen çağrıları kabul eder.
Pasif olmayan açık	Alınan aygit, herhangi bir ağ bağlantılı aygittan Aktif açık isteği kabul eder. Cep telefonu ile karşılaşılacak olunursa Pasif olmayan açık , isimsiz çağrılar dahil olmak üzere gelen her çağrıyı kabul eder.

1.2.5

Açma/Kapatma işlemi

Kapatma işlemi

Kapatma işlemi, açma işlemi tarafından yapılan harici aygit bağlantısını (mantıksal hat) kesen bir işlemidir. Kapatma işlemi başarıyla tamamlandığında, ilgili bağlantı hattı başka bir aygit için kullanılabilir hale gelir.

Cep telefonu ile karşılaşılacak olunursa "kapatma işlemi", görüşme sonrasında telefonu kapatmaya denk düber.

Açma/Kapatma işleminin özeti

Eğer bir Ethernet modülü, Aktif açık aygit olarak ayarlandıysa, harici aygitı Pasif açık olarak ayarlayın. Harici aygitın açık durumu belirlendiye, aygitların ayarları aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde yapılmalıdır.

İletişim protokolü	Alınan aygit		Harici aygit	
TCP	Aktif açık		Pasif açık	Tam pasif açık
	Pasif açık	Tam pasif açık		Pasif olmayan açık
		Pasif olmayan açık	Aktif açık	
UDP	Hiçbiri		Hiçbiri	

1.3**Bu bölümün özeti**

Bu bölümde şunları öğrendiniz:

- FA ortamında Ethernet'in konumlandırılması
- TCP/IP'nin genel görünümü

Önemli noktalar

FA ortamında Ethernet'in konumlandırılması	Ethernet, bilgi ağlarından biridir. Nispetenuzun bir döngüde yapılan veri aktarımı için uygundur.
Ethernet iletişim protokolleri	TCP ve UDP, aygıtlar arası iletişimde kullanılan iki ana protokoldür (kuraldır). •TCP, verinin güvenli bir biçimde aktarılması için uygundur. •UDP, gerçek zamanlı izleme gibi uygulamalar için uygundur.
TCP/IP tarafından gerçekleştirilen Açıma/Kapatma işlemi	TCP'deki sanal özel hat, "bağlantı" ve bu bağlantının açılma süreci "açma işlemi" olarak adlandırılır. UDP'nin bağlantısı yoktur. Açma işleminin iki tipi vardır: Aktif açık ve Pasif açık. Bir bağlantı kurmak için, her bir aygıtın açma işleminin tipi doğru ayarlanmalıdır.

Bölüm 2**Ethernet modüllerinin veri iletişim prosedürü**

Bu bölümde Ethernet modüllerinin tipleri ve veri iletişim prosedürleri tanımlanmıştır.

2.1 İletişim yöntemleri

2.2 Örnek sistemin fonksiyonu

2.3 SLMP kullanarak iletişim

Ethernet arabirimli Ethernet modülleri ya da CPU modülleri, Ethernet ağını programlanabilir kontrolörlerle yapılandırmayı gerektirir.

Bir önceki bölümde, iletişimlerin temelini oluşturan TCP/IP hakkında bilgi verilmiştir.

Bu bölümde programlanabilir kontrolörlere özgü TCP/IP tabanlı veri iletişim prosedürü tanımlanmıştır.

2.1

İletişim yöntemleri

Veri iletişim yöntemlerinin tipleri

Ethernet modülleri için mevcut olan üç temel iletişim yöntemi bulunmaktadır: "Önceden tanımlanmış protokol kullanarak iletişim", "sabit arabellek kullanarak iletişim", "rastgele erişim arabelleği kullanarak iletişim".

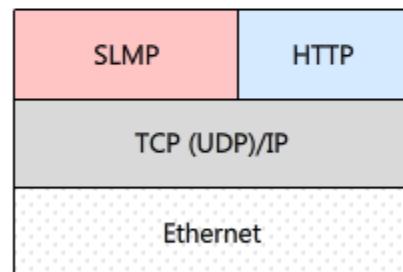
Ethernet modüllerinin e-posta ve Web erişimi gibi başka iletişim yöntemleri bulunuyor olsa da bu kurs **önceden tanımlanmış protokol kullanarak iletişim** konusuna odaklanmıştır.

Önceden tanımlanmış protokol *1	SLMP	Harici aygıtın Ethernet modülü gibi SLMP uyumlu bir cihaza erişim Sağlamasına izin veren bir iletişim protokolü tipi.
		Ethernet modüllerinde önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu bulunmaktadır. Bu fonksiyon kullanılarak SLMP uyumlu bir cihaza/cihazdan gönderilecek/alınacak mesajlar oluşturulabilir.
Sabit arabellek		Veri iletişimini, kontrol programından ya da bilgisayar üzerindeki programdan, önceden belirlenmiş gönderme alanına ya da önceden belirlenmiş alma alanına doğru gerçekleştirebilir.
Rastgele erişim arabelleği		Programlanabilir kontrolörlerin ya da diğer bilgisayarların ortak alanda karşılıklı veri iletişimini gerçekleştirmelerine olanak sağlayan iletişim yöntemidir.

*1: Şimdiye kadar açıklanmış olan içerik, sağda bulunan hiyerarşik yapıda gösterilmiştir.
Şekilde görüldüğü üzere önceden belirlenmiş protokol, TCP/IP'den daha üst katmanda bulunmaktadır.

HTTP (Hipermetin Transfer Protokolü), web sayfalarını görüntülemek için kullanılan genel iletişim protokollerinden biridir.

Programlanabilir kontrolörler için erişilebilir olan SLMP (Kesintisiz Mesaj Protokolü), HTTP ile aynı katmanda bulunmaktadır.

SLMP: CLPA (CC-Link Partner Association) tarafından kurulan mesajlaşma prosedürü.
Veri isteklerinin ve cevap mesajlarının farklı ağlar boyunca kesintisiz aktarımına izin verir.

2.2

Örnek sistemin fonksiyonu

Bu bölümde, bu kursta yapılandırılacak olan sistem tanımlanmıştır.

Örnek sistem, fabrikadaki imalat hattını kontrol eden "Sistem A" ve genel merkezdeki üretim sistemini yöneten "Sistem B"den oluşur.

Bu iki sistem Ethernet yolu ile birbirine bağlanır.

Günlük üretim hacmi, genel merkezde bulunan Sistem B'deki veri kaydı "D1000" içinde saklanır.

Her gün, fabrika üretiminin başlama zamanında (Sistem A'nın başlama zamanı) Sistem A, günlük üretim hacmini yeniden almak için genel merkezdeki Sistem B'ye erişim sağlar.

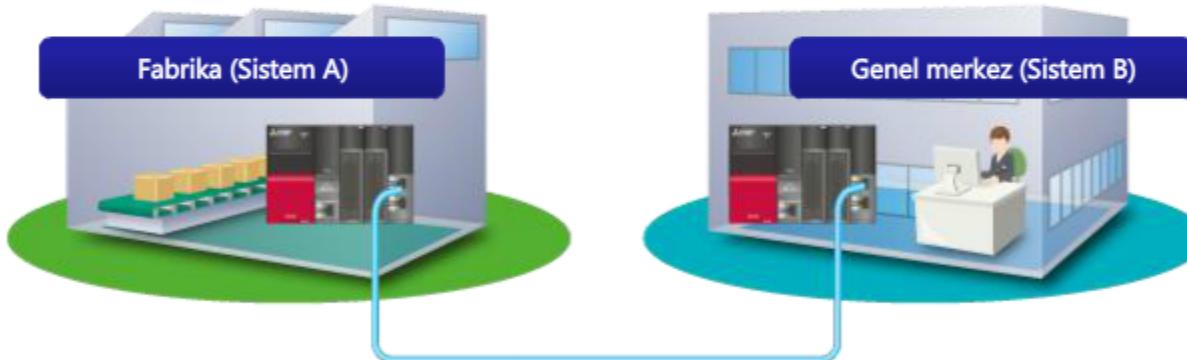
Önceden tanımlanmış protokol "SLMP", Sistem A ve Sistem B arasındaki veri iletişimini için kullanılır.

SLMP istek tarafi

- Aktif operasyon (Aktif açık)
- İstasyon numarası: 1
- IP adresi: 192.168.1.1

SLMP cevap tarafi

- Pasif operasyon (Pasif: Pasif olmayan açık)
- İstasyon numarası: 2
- IP adresi: 192.168.1.2

Ethernet bağlantısı

Sistem B'ye, günün üretim hacmi hakkında istek gönderir.

Sistem A'ya, üretim hacmi hakkında cevap gönderir.

Aktif: İstek gönderen bir aygittır. IT sistemlerinde bu, sunucu bilgisayardan bilgi isteyen ve cevap alan istemci bilgisayarıdır.

Pasif: İstek bekleyen bir aygittır. IT sistemlerinde bu, istemciden gelen istege göre cevap gönderen sunucu bilgisayarıdır.

2.3

SLMP kullanarak iletişim

Aygıtlar SLMP kullanarak iletişim kurarlarken, veri istek tarafı ve cevap tarafı birbiriyle aşağıda gösterildiği şekilde iletişim kurar.

2.3.1

SLMP'nin istek mesajı ve cevap mesajı

SLMP mesajının birimi "çerçeve" olarak adlandırılır. SLMP çerçevesi, aşağıda gösterildiği şekilde sırayla gönderilen ardışık mesaj gruplarından oluşur.

SLMP istek mesajı

Bu, istek tarafından aygıtın, cevap tarafından SLMP uyumlu aygıta istek mesajı gönderme biçimidir.

Üst bilgi	Alt başlık	Ağ numarası	İstasyon numarası	Modül I/O numarası	---	İstek veri uzunluğu	İzleme zamanlayıcısı	İstek verisi	Alt bilgi
-----------	------------	-------------	-------------------	--------------------	-----	---------------------	----------------------	--------------	-----------

Bir sonraki sayfada daha fazla detay açıklanacaktır.

SLMP cevap mesajı

Bu, cevap tarafındaki SLMP uyumlu aygıtın, istek tarafındaki aygıta cevap mesajı gönderme biçimidir.

İki tip cevap mesajı vardır: Biri, cevap tarafının operasyonunun normal biçimde tamamlandığını, diğerisi, operasyonun bir hata ile tamamlandığını gösterir.

İşlemin bir hata ile tamamlandığı durumda, hata kodu "Bitiş kodu"na kaydedilir.

İşlem normal biçimde tamamlandığında

Üst bilgi	Alt başlık	Ağ numarası	İstasyon numarası	Modül I/O numarası	---	Cevap verisi uzunluğu	Bitiş kodu	Cevap verisi	Alt bilgi
-----------	------------	-------------	-------------------	--------------------	-----	-----------------------	------------	--------------	-----------

İşlem bir hata ile tamamlandığında

Üst bilgi	Alt başlık	Ağ numarası	İstasyon numarası	Modül I/O numarası	---	Cevap verisi uzunluğu	

2.3.1**SLMP'nin istek mesajı ve cevap mesajı**

Aşağıdaki tabloda SLMP mesajlarını yapılandıran çerçeve elemanları listelenmiştir.
 Bu elemanlar için, "kaynak okuma aygıtı" ve "depolama hedef aygıtı" ayarlanmalıdır.
 Aygit atama konusundaki detaylar için Bölüm 3.5.3'e bakın.

Eleman		Paket tipi	Tanım
Üst bilgi		Gönderme/Alma	Ethernet üst bilgileri, TCP/IP, ve UDP/IP otomatik olarak eklenir.
Alt başlık	Seri numarası	Gönderme/Alma	Bir istek ve cevap çiftini netleştirmek için rastgele bir seri numarası ayarlayınız.
Ağ numarası		Gönderme/Alma	Cevap tarafındaki aygitin ağ numarasını ayarlayınız.
İstasyon numarası		Gönderme/Alma	Cevap tarafındaki aygitin istasyon numarasını ayarlayınız.
Modül I/O numarası		Gönderme/Alma	Cevap tarafındaki CPU modülü aygitinin I/O numarasını ayarlayınız.
İzleme zamanlayıcısı		Gönderme	Cevap tarafındaki aygitin okuma/yazma işleminin tamamlanması için bekleme zamanını ayarlayınız.
İstek verisi *	Başlangıç aygit numarası	Gönderme	Okuma/yazmanın uygulandığı cevap tarafındaki aygit aralığının başlangıç aygit numarasını ayarlayınız.
	Aygit kodu	Gönderme	Okuma/yazmanın uygulanacağı cevap tarafındaki aygitin (X, Y, M, D, vb.) tipini ayarlayınız.
	Aygit noktaları sayısı	Gönderme	Okuma/yazmanın uygulanacağı cevap tarafındaki aygitin aygit noktaları sayısını ayarlayınız.
Cevap verisi		Alma	Cevap tarafındaki aygittan alınan yanıt verisinin depolanma yerini ayarlayınız.
İstek verisi	Yazma verisi	Gönderme	Cevap aygıta gönderilecek olan yazma verisinin depolanma yerini ayarlayınız.
Bitiş kodu		Alma (alma hatası)	Cevap tarafındaki aygittan alınan hata kodunun depolanma yerini ayarlayınız.
Alt bilgi		Gönderme/Alma	Ethernet alt bilgileri, TCP/IP, ve UDP/IP otomatik olarak eklenir.

* "İstek verisi", aşağıdaki elemanları içerir: Komut, alt komut, başlangıç aygit numarası, aygit kodu, aygit noktaları sayısı ve yazma verisi.

"Komut" ve "alt komut" elemanlarının detayları bir sonraki sayfada açıklanmıştır.

2.3.2

SLMP komutları

SLMP istek mesajı, cevap tarafındaki SLMP uyumlu cihaz tarafından gerçekleştirilecek olan operasyonu belirleyen bir SLMP komutu içerir.

Aşağıdaki tabloda SLMP komut örnekleri bulunmaktadır.

Komut örneği, cevap tarafındaki CPU modülü aygitinden veri okunması ve cevap tarafındaki CPU modülü aygitında veri yazılması içindir.

Öğe		Komut	Alt komut	Tanım
Tip	Operasyon			
Aygıt	Oku	0401	00□1	Değerleri, belirlenmiş bit aygitinden 1 noktalık birimlerle okur.
			00□0	<ul style="list-style-type: none">Değerleri, belirlenmiş bit aygitinden 16 noktalık birimlerle okurDeğerleri, belirlenmiş sözcük aygitinden 1 sözcüklük birimlerle okur
	Yazma	1401	00□1	Değerleri, belirlenmiş bit aygitına 1 noktalık birimlerle yazar.
			00□0	<ul style="list-style-type: none">Değerleri, belirlenmiş bit aygitına 16 noktalık birimlerle yazarDeğerleri, belirlenmiş sözcük aygitına 1 sözcüklük birimlerle yazar

Alt komutun "□" belirlenecek aygıtta göre değişir.

2.4

Bu bölümün özeti

Bu bölümde şunları öğrendiniz:

- İletişim yöntemleri
- Örnek sistemin fonksiyonu
- SLMP kullanarak iletişim

Önemli noktalar

Veri iletişim yönteminin tipleri	"Önceden tanımlanmış protokol", "sabit arabellek iletişim", "rastgele erişim arabellek iletişim", vb.
SLMP	SLMP iletişim prosedürü, mesaj biçimini ve komut hakkında açıklama sunulmuştur.

Bölüm 3 **Başlangıç**

Bu bölümde özel yönerge kullanılarak Ethernet modüllerinin başlangıç prosedürü ve programlama yöntemi açıklanmıştır.

Ethernet modüllerinin sistem yapılandırması, bağlantı yöntemleri ve çeşitli ayarlama operasyonlarını öğrenerek, Ethernet modüllerini fiilen çalıştırılmak için gerekli olan bilgi edinilebilir.

3.1 Operasyon öncesi ayarlar ve prosedür

3.2 Sistem operasyonu

3.3 Sistem özellikleri

3.4 Modül parametre modülü ayarları

3.5 Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu

3.6 Oluşturulmuş bir protokolü kaydetme ve onu bir programlanabilir bir kontrolöre yazma

3.7 İletişim kontrolü

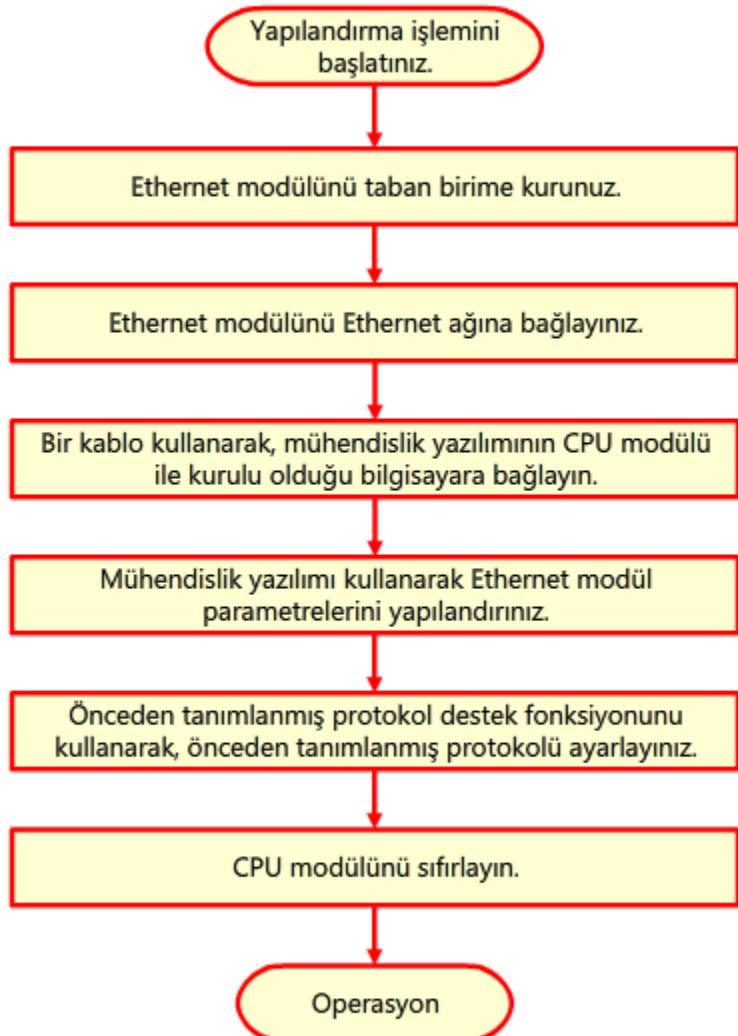
3.8 Özel yönerge

3.9 Kontrol programı örneği

3.1

Operasyon öncesi ayarlar ve prosedür

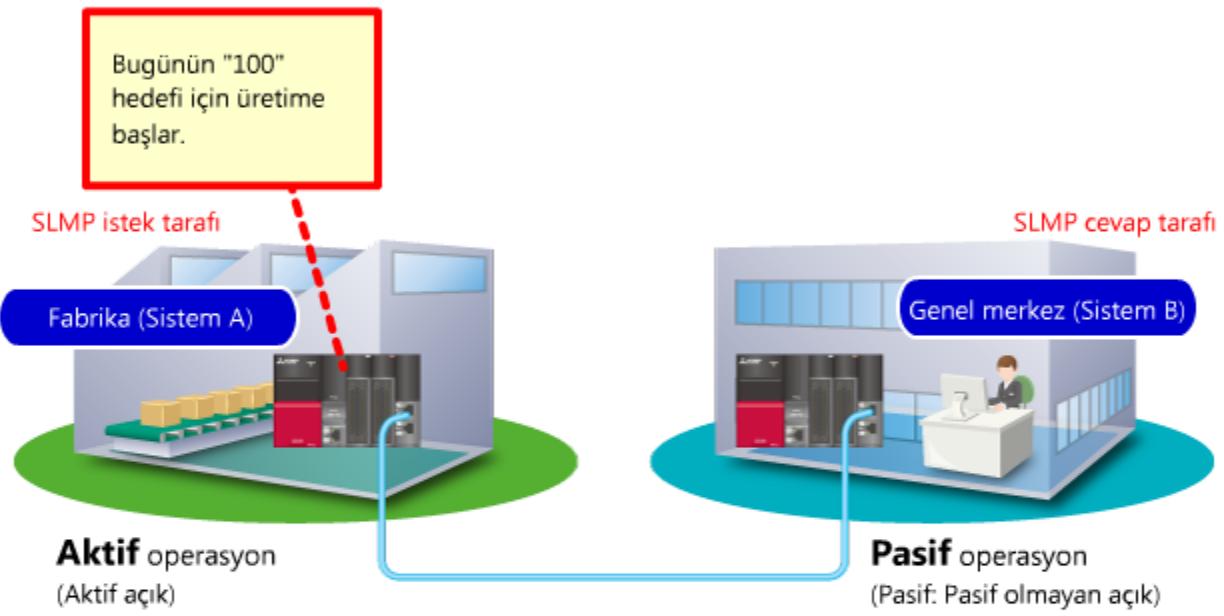
Gerçek Ethernet modülü operasyonundan önce gerçekleştirilecek olan ayarlar ve prosedür aşağıda gösterilmiştir.

3.2

Sistem operasyonu

Bu bölümde, yapılandırılacak olan sistemin operasyonu tanımlanmıştır.

Tekrar çalıştırınız

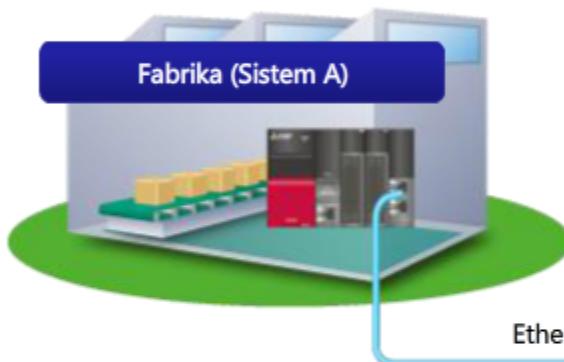
3.3

Sistem özellikleri

Bu bölümde, yapılandırılacak olan sistemin özellikleri tanımlanmıştır.

SLMP istek tarafı

- **Aktif** operasyon (Aktif açık)
- İstasyon numarası: 1
- IP adresi: 192.168.1.1

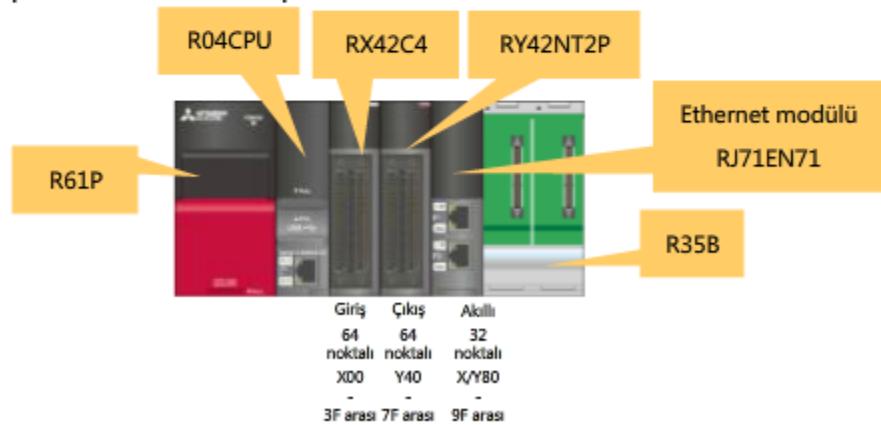
SLMP cevap tarafı

- **Pasif** operasyon (Pasif: Pasif olmayan açık)
- İstasyon numarası: 2
- IP adresi: 192.168.1.2

Ethernet bağlantısı

Modül yapılandırması ve I/O ataması aşağıda gösterilmiştir. SLMP istek tarafı ve SLMP cevap tarafı aynı modül yapılandırmasına sahiptir.

3.4

Modül parametre modülü ayarları

MELSOFT GX Works3 mühendislik yazılımı, modül parametrelerini yapılandırmak için kullanılır. Modül parametrelerini hem SLMP istek tarafında, hem de SLMP cevap tarafında yapılandırılmalıdır.

Modül parametrelerinin yapılandırılması, bir kontrol programı kullanmadan harici cihazlarla iletişim kurmayı sağlar.

3.4.1

Ağ modülü düzenlemesi

Modüllerin program elemanlarını, modül konfigürasyon diyagramında ağ tipine uygun olarak düzenleyiniz.

Ağ modülü model adlarındaki parantezin içinde bulunan bilgi, örneğin "RJ71EN71(*****)", ağ tipini gösterir.

Bu kursta yapılandırılacak olan sistemde, bağlantı noktası 1 ve bağlantı noktası 2'nin ikisi için de Ethernet "**RJ71EN71(E+E)**" öğesini seçiniz.

Screenshot of the GX Works3 software interface showing the module configuration process:

- The top menu bar shows tabs: [PRG] [LD] (Read ...), Module Configuration, and 3 [Device/E].
- The main window displays a rack-based hardware configuration with several slots. A specific slot is highlighted with a red border, and a red arrow points from the text below to this slot.
- To the right is the "Element Selection" dialog box with the title "Element Selection" and a search bar "(Find POU)".
- The "Display Target:" dropdown is set to "All".
- The list of available modules includes:
 - RD81DL96: High speed data logger module(1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T)
 - RD81MES96: MES interface module (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T: 2 channels)
 - RD81OPC96: OPC UA Server module (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T)
 - RJ71C24: Serial communication (RS232: 1 channel RS-422/485: 1 channel)
 - RJ71C24-R2: Serial communication (RS232: 2 channel)
 - RJ71C24-R4: Serial communication (RS422/485: 2 channel)
 - RJ71EN71(CCIEC): Ethernet (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T: 2 channels)
 - RJ71EN71(CCIEF): Ethernet (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T: 2 channels)
 - RJ71EN71(E+CCIEC)**: Ethernet (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T: 2 channels) (highlighted in yellow)
 - RJ71EN71(E+CCIEF)**: Ethernet (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T: 2 channels) (highlighted in yellow)
 - RJ71EN71(Q): Ethernet (1000BASE-T/100BASE-TX/10BASE-T: 2 channels)
- The bottom of the dialog box shows a section titled "Network Module".

3.4.2

Ağ modüllerinin temel ayarları

Bu bölümde IP adresi ve iletişim veri kodu gibi ağ modüllerinin (Ethernet modülleri) temel ayarları açıklanmıştır.

Modül parametre ayarlama penceresinden [Basic Settings] (Temel Ayarlar) öğesini açınız.

Alınan istasyonunun IP adresini belirleyiniz.

SLMP istek tarafi

- Aktif operasyon (Aktif açık)
- İstasyon numarası: 1
- IP adresi: 192.168.1.1

Ağ numarası

CC-Link IE Kontrol Ağrı ve CC-Link IE Alan Ağrı gibi diğer ağlar sistemde mevcutsa, onların ağ numaralarından farklı bir numara ayarladığınızdan emin olun.

Setting Item		
Item	Parameter Setting Method	Parameter Editor
Own Node Settings		
IP Address	192 . 168 . 1 . 1	
Subnet Mask		
Default Gateway		
Communications by Network No./Station No.	Enable	
Setting Method	Use IP Address	
Network No.	-----	
Station No.	-----	
Transient Transmission Group No.	0	
Enable/Disable Online Change	Enable All (SLMP)	
Communication Data Code	Binary	
Opening Method	Do Not Open by Program	
External Device Configuration	Detailed Setting	

İstasyon numarası

Setting Item		
Item	Parameter Setting Method	Parameter Editor
Node Settings		
IP Address	192 . 168 . 1 . 2	
Subnet Mask		
Default Gateway		
Communications by Network No./Station No.	Enable	
Setting Method	Use IP Address	
Network No.	-----	
Station No.	-----	
Transient Transmission Group No.	0	
Enable/Disable Online Change	Enable All (SLMP)	
Communication Data Code	Binary	
Opening Method	Do Not Open by Program	
External Device Configuration	Detailed Setting	

"Enable" (Etkinleştir) seçildiğinde, ağ numarası ve istasyon numarası IP adresinin üçüncü ve dördüncü sekizlüğine göre yapılandırılır.

SLMP iletişiminde RUN durumunda olan CPU modülüne veri yazmak için harici aygıtı etkinleştirin ya da devre dışı bırakın.

SLMP cevap tarafı

- Pasif operasyon (Pasif: Pasif olmayan açık)
- İstasyon numarası: 2
- IP adresi: 192.168.1.2

İletişim verileri kodunu, harici aygıtın özelliklerine uygun olarak seçiniz.

- İkili: 1 baytlık veri olduğu gibi gönderilir/alınır
- ASCII: 1 baytlık veri, iki ASCII kodu karakteri olarak gönderilir/alınır

İkili tarafından aktarılan/alınan veri miktarı, ASCII tarafından aktarılan/alınanın yarısı kadardır. İkiliyi seçmek, iletişim hattına uygulanan yükü azaltır.

İletişim, TCP protokolü kapsamında Pasif açık modda ya da UDP protokolü kapsamında gerçekleştirildiğinde, bağlantılar için açık yöntemi seçiniz.

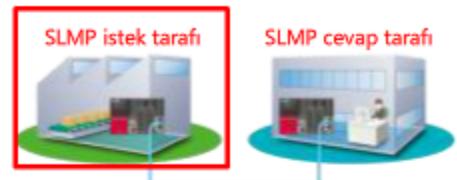
"Do Not Open by Program" (Program İle Açıma) seçili olduğu durumda bağlantılar, sistem bir Aktif istek allığında açılır.

3.4.3**Harici aygit bağlantı ayarları - SLMP istek tarafı**

Bu bölümde, SLMP istek tarafında yapılandırılan harici aygit bağlantı ayarları.

Modül parametre ayarlama penceresinden [Basic Settings] (Temel Ayarlar) - [External Device Configuration] (Harici Aygit Yapılandırma) öğesini açınız.

İlk olarak, bağlantı kurmak istediğiniz harici aygit modül listesinden seçin ve onu diyagrama yerleştiriniz.

SLMP istek tarafı

- Aktif operasyon (Aktif açık)
- IP adresi: 192.168.1.1

Harici aygit ile birlikte kullanılan iletişim yöntemini seçiniz.

SLMP istek tarafı için "Predefined Protocol" (Önceden Tanımlanmış Protokol) öğesini seçiniz.

İletişimler için iletişim yöntemini sabit arabellek kullanarak seçiniz.

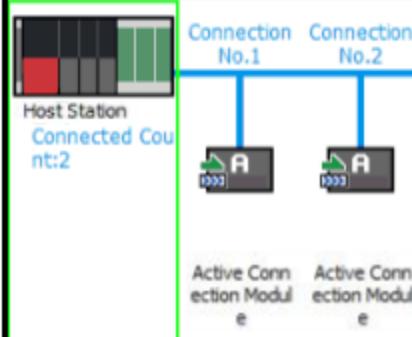
Alınan istasyon ve harici aygit her biri için bir bağlantı noktası kullanarak, alınan bağlantı ve aktarılan bağlantıların bir çift olarak gruplandığı bağlantılar kurmak için çift oluşturma seçeneğini seçin.

Her bir bağlantı linki için bağlantı noktası numarası ayarlayınız.

Bu kurstaki sistem için bütün bağlantı noktalarını "2000" olarak ayarlayınız.

Harici aygitın (SLMP cevap tarafı) IP adresi ve bağlantı noktası numarasını giriniz.

No.	Model Name	Communication Method	Protocol	Fixed Buffer Send/Receive Setting	PLC		Sensor/Device		Subnet Mask
					IP Address	Port No.	IP Address	Port No.	
1	Host Station	Predefined Proto	TCP	Pairing (Receive)	192.168.1.1	2000	192.168.1.2	2000	
2	Active Connection Module	Predefined Proto	TCP	Pairing (Send)	192.168.1.1	2000	192.168.1.2	2000	

Öncelikle, bağlanmak istediğiniz harici aygitı sürükleyn ve bırakınız.

SLMP istek tarafı Aktif açık olarak ayarlandığı için "Active Connection Module" (Aktif Bağlantı Modülü) öğesini seçiniz.

Module List

Ethernet Selection | Find Module | My F...

Ethernet Device (General)

- MELSOFT Connection Module
- SLMP Connection Module**
- UDP Connection Module
- OPS Connection Module
- Active Connection Module**
- Unpassive Connection Module
- Fullpassive Connection Module

Ethernet Device (COGNEX)

- COGNEX Connection System
- Ethernet Device (Panasonic Indus...
- Laser Displacement Sensor

[Outline]

Active Connection Module

[Specification]

3.4.3**Harici aygit bağlantı ayarları - SLMP cevap tarafı**

Bu bölümde SLMP cevap tarafı ayarları tanımlanmıştır.

SLMP cevap tarafı

- Pasif operasyon (Pasif: Pasif olmayan açık)
- IP adresi: 192.168.1.2

SLMP istek tarafı

SLMP cevap tarafı

Harici aygit ile birlikte kullanılan iletişim protokolünü belirlemek için kullanılır.
"TCP"yi seçiniz.

SLMP istek tarafındaki ayarla uyumlu olması için "2000" olarak ayarlayınız.

No.	Model Name	Communication Method	Protocol	Fixed Buffer Send/Receive Setting	PLC
1	Host Station	SLMP	TCP		IP Address 192.168.1.2 Port No. 2000

Module List

- Ethernet Selection | Find Module | My Fav
- Ethernet Device (General)**
 - MELSOFT Connection Module
 - SLMP Connection Module**
 - UDP Connection Module
 - OPS Connection Module
 - Active Connection Module
 - Unipassive Connection Module
 - Unipassive Connection Module
- Ethernet Device (COGNEX)**
 - COGNEX Vision System
- Ethernet Device (Panasonic Industrial)**
 - Laser Displacement Sensor

Connection No.1

Host Station Connected Count:1

SLMP

SLMP Connection Module

Öncelikle, bağlanmak istediğiniz harici aygıtı sürükleyin ve bırakın.

SLMP cevap tarafı için "SLMP Connection Module" (SLMP Bağlantı Modülü) öğesini seçiniz.

Şimdi Modül parametre ayarları yapılandırıldı. Bundan sonra parametre hatasını kontrol edin, parametreleri uygulayın, hepsini dönüştürün ve ayarları CPU modülüne yazın.

3.5

Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu

Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu, harici aygıtlarla iletişim kurmak için gerekli olan gönderme/alma mesajlarının oluşturulmasına yardımcı olur.

Bu bölümde, önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu kullanılarak önceden tanımlanmış bir protokolün nasıl kaydedileceği açıklanmıştır.

SLMP istek tarafından önceden tanımlanmış protokolü kaydediniz.

GX Works3 menüsünde, önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonunu açmak için [Tool] (Araç) - [Predefined Protocol Support Function] (Önceden Tanımlanmış Protokol Destek fonksiyonu) - [Ethernet Module] (Ethernet Modülü) öğelerini seçiniz.

[New] (Yeni)
ögesine tıklayınız.

Protocol No.	Manufacturer	Model	Protocol Name	Communication Type	Send	Receive
Add						

Protokol ayarı penceresi

"Add Protocol" (Protokol Ekle) penceresini açmak
için [Add] (Ekle) ögesine tıklayınız.

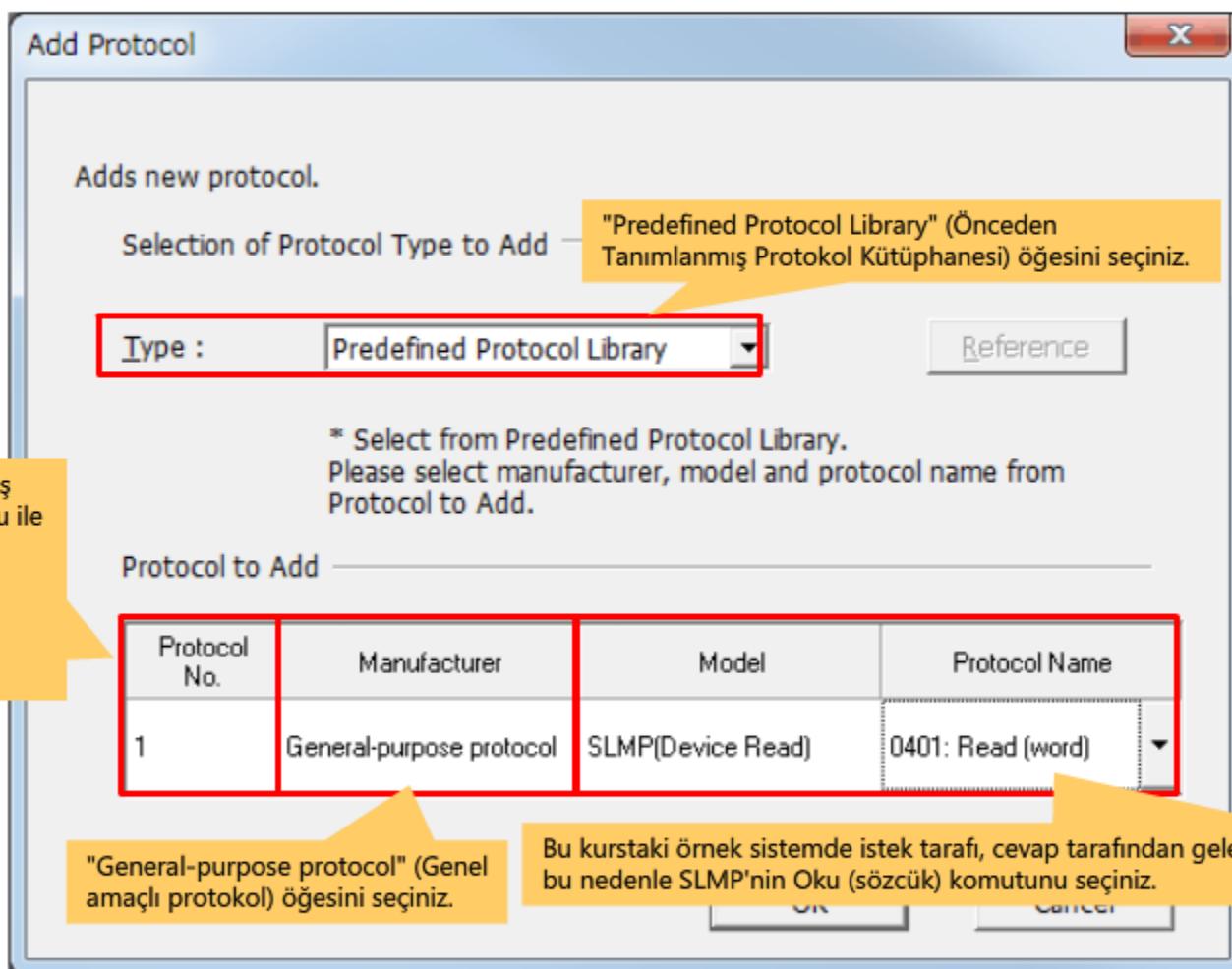
Detaylar, bir sonraki sayfadaki Bölüm 3.5.1'de
açıklanmıştır.

3.5.1

Protokol ekleme

"Add Protocol" (Protokol Ekle) penceresi aşağıda gösterilmiştir.

Protokol penceresi Ekleme

3.5.2

Protokol ayarları

Gönderme/alma verilerinin içeriği, protokol ayarı penceresinden belirlenebilir.

The screenshot shows the 'Protocol Setting - Untitled' window. The main table has columns: Protocol No., Manufacturer, Model, Protocol Name, Communication Type, > Send, <- Receive, Packet Name, and Packet Setting. A tooltip says: 'Bir iletişim linkinde diğer aygıtla olan veri değişiminiin detayları' (Details of data exchange with another device on the communication link). A yellow callout points to the 'Packet Name' column in the sub-table.

Protocol No.	Manufacturer	Model	Protocol Name	Communication Type	> Send	<- Receive	Packet Name	Packet Setting
1	General-purpose protocol	SLMP[Device Read]	0401: Read (word)	Send&Receive				
					→		Request	Variable Unset
					<(1)		Normal response	Variable Unset
					<(2)		Error response	Variable Unset

A yellow callout box contains the text: 'Protokol numarası, önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu için özel yönerge tarafından belirlenir. Bu numara protokol eklendikten sonra değiştirilebilir.'

Protokol ayarlama penceresi

Bu kurstaki örnek sisteme, SLMP komutunun Aygit Okuma (sözcük) protokolü kullanılır.

Bu protokol, aşağıdaki üç paketten oluşur:

- Request (İstek)
- Normal response (Normal yanıt)
- Error response (Hata yanıtı)

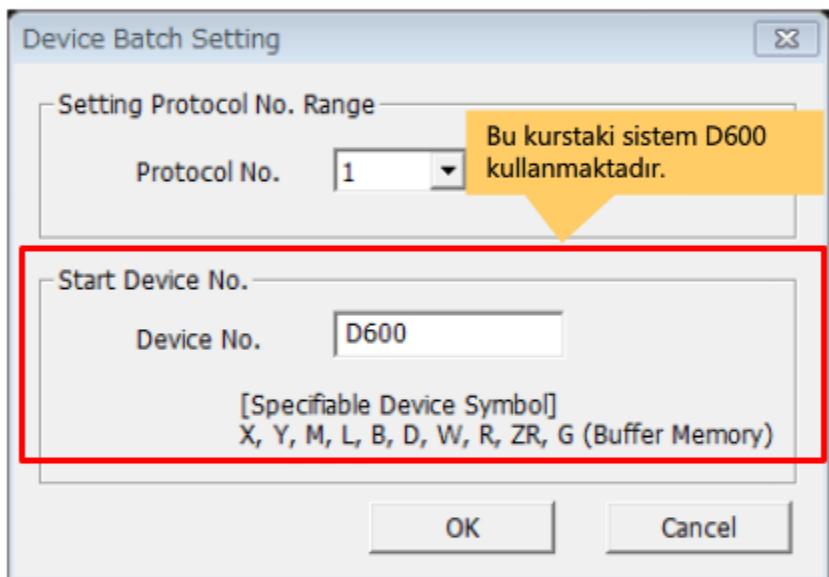
Paket henüz ayarlanmamışsa, "Variable Unset" (Değişken Ayarlanmamış) kırmızı görünür.

Paket ayarlama prosedürüne ilişkin detaylar, bir sonraki sayfada verilmiştir.

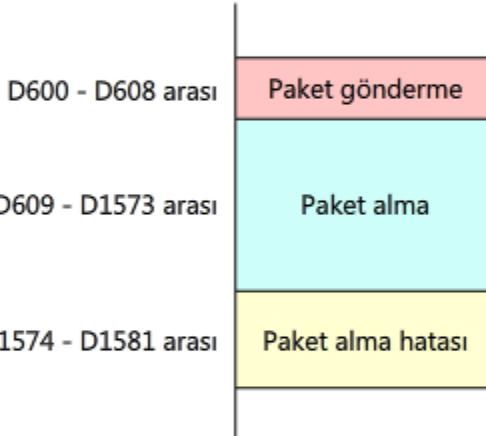
3.5.3**Paket ayarları**

Paket ayarında, bu ayarların programlarda kullanılabilmesi için verinin okunduğu aygit ve verinin depolandığı aygit ayarlanmıştır. Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonunun "Device Batch Setting" (Aygit Kümesi Ayarı) özelliği, birden çok aygitin kume ayarına olanak sağlar.

Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonundaki [Edit] (Düzenle) - [Device Batch Setting] (Aygit Kümesi Ayarı) öğesini seçin ve başlangıç aygit numarasını giriniz.

Aygıt kümesi ayar penceresi

Aygıt atama

→ Send ← Receive	Packet Name	Packet Setting
→	Request	Variable Set
<-{1}	Normal response	Variable Set
<-{2}	Error response	Variable Set

Protokol ayarı penceresi

Üç paketin durumu "Variable Unset" (Değişken Ayarlanmamış) iken "Variable Set" (Değişken Ayarlanmış) olarak değişir.

3.5.3 Paket ayarları

Bu bölümde aygitların, aygit kümesi ayarının sonucu olarak nasıl otomatik biçimde ayarlandığı açıklanmıştır.

(1) Paket gönderme

Packet Name	Packet Setting	D600 - D608 arası Paket gönderme
Request	Variable Set	D609 - D1573 arası Paket alma
Normal response	Variable Set	D1574 - D1581 arası Paket alma hatası
Error response	Variable Set	Aygıt atama

Protokol ayarlama penceresi

Protocol No.	1	Protocol Name	0401: Read (word)
Packet Type	Send Packet	Packet Name	Request

Element List

Element No.	Element Type	Element Name	Element Setting
1	Static Data	(Fixed data)	5400(2Byte)
2	Non-conversion Variable	Serial No.	[D600-D600]Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
3	Static Data	(Fixed data)	0000(2Byte)
4	Non-conversion Variable	Network No.	[D601-D601]Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
5	Non-conversion Variable	Station No.	[D602-D602]Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
6	Non-conversion Variable	Requested module I/O No.	[D603-D603]Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
7	Static Data	For future expansion	00(1Byte)
8	Length	Request data length	[Object element9-14/HEX/Reverse/2Byte]
9	Non-conversion Variable	Monitoring timer	[D604-D604]Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
10	Static Data	Command	0104(2Byte)
11	Static Data	Subcommand	0000(2Byte)
12	Non-conversion Variable	Head device No.	[D605-D606]Fixed Length/3Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
13	Non-conversion Variable	Device code	[D607-D607]Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
14	Non-conversion Variable	Number of device points	[D608-D608]Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap

Paket ayarlama penceresi

3.5.3

Paket ayarları

(2) Normal paket alma

Packet Name	Packet Setting
Request	Variable Set
Normal response	Variable Set
Error response	Variable Set

Protokol ayarı penceresi

Normal yanıtın "Variable Set" (Değişken Ayarlama) öğesine tıklayın.

D600 - D608 arası

Paket gönderme

D609 - D1573 arası

Paket alma

D1574 - D1581 arası

Paket alma hatası

Aygıt atama

Protocol No. 1

Protocol Name 0401: Read (word)

Packet Type Receive Packet

Packet Name Normal response

Packet No. 1

Element List

Element No.	Element Type	Element Name	Element Setting
1	Static Data	(Fixed data)	D400(2Byte)
2	Non-conversion Variable	Serial No.	[D609-D609]Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
3	Static Data	(Fixed data)	0000(2Byte)
4	Non-conversion Variable	Network No.	[D610-D610]Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
5	Non-conversion Variable	Station No.	[D611-D611]Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
6	Non-conversion Variable	Requested module I/O No.	[D612-D612]Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap
7	Static Data	For future expansion	00(1Byte)
8	Length	Response data length	[Object element9-10/HEX/Reverse/2Byte]
9	Static Data	End code	0000(2Byte)
10	Non-conversion Variable	Response data	[D613][D614-D1573]Variable Length/1920Byte/Lower/Upper Byte/No Swap

D609 - D1573 arası, paket almanın veri depolama alanı için otomatik olarak ayarlanır.

Paket ayarlama penceresi

3.5.3**Paket ayarları****(3) Paket alma hatası**

Packet Name	Packet Setting
Request	Variable Set
Normal response	Variable Set
Error response	Variable Set

Hata yanıtının "Variables Set" (Değişken Ayarlama) öğesine tıklayınız.

D600 - D608 arası

Paket gönderme

D609 - D1573 arası

Paket alma

Protokol ayarlama penceresi

Protocol No. 1

Protocol Name

0401: Read (word)

Packet Type Receive Packet

Packet Name

Error response

Packet No. 2

Element List

Element No.	Element Type	Element Name	Format
1	Static Data	(Fixed data)	D400(2Byte)
2	Non-conversion Variable	Serial No.	[D1574-D1574](Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap) 0000(2Byte)
3	Static Data	(Fixed data)	[D1575-D1575](Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
4	Non-conversion Variable	Network No.	[D1576-D1576](Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
5	Non-conversion Variable	Station No.	[D1577-D1577](Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
6	Non-conversion Variable	Requested module I/O No.	[D1578-D1578](Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
7	Static Data	For future expansion	00(1Byte)
8	Length	Response data length	[Object element9-15/HEX/Reverse/2Byte)
9	Non-conversion Variable	End code	[D1579-D1579](Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
10	Non-conversion Variable	Network No.	[D1580-D1580](Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
11	Non-conversion Variable	Station No.	[D1581-D1581](Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap)
12	Non-conversion Variable	Requested module I/O No.	

D1574 - D1581 arası, paket alma hatasının veri depolama alanı için otomatik olarak ayarlanır.

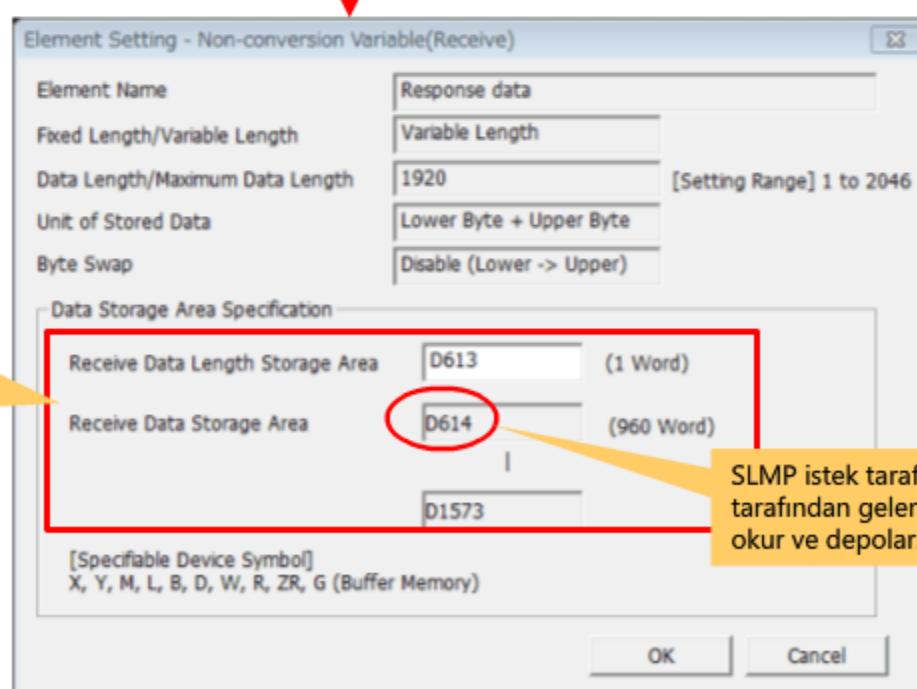
3.5.4

Eleman ayarları

Her bir eleman için ayar detayları kontrol edilebilir ve değiştirilebilir.
Aşağıdaki şekilde **normal paket almanın** ayar detayları gösterilmiştir.

Element No.	Element Type	Element Name	Element Setting
1	Static Data	[Fixed data]	D400[2Byte]
2	Non-conversion Variable	Serial No.	[D609-D609][Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap]
3	Static Data	[Fixed data]	0000[2Byte]
4	Non-conversion Variable	Network No.	[D610-D610][Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap]
5	Non-conversion Variable	Station No.	[D611-D611][Fixed Length/1Byte/Lower/Upper Byte/No Swap]
6	Non-conversion Variable	Requested module I/O No.	[D612-D612][Fixed Length/2Byte/Lower/Upper Byte/No Swap]
7	Static Data	For future expansion	001[Byte]
8	Length	Response data length	[Object element9-10/HEX/Reverse/2Byte]
9	Static Data	End code	0000[2Byte]
10	Non-conversion Variable	Response data	[D613][D614-D1573][Variable Length/1920Byte/Lower/Upper Byte/No Swap]

Mavi ile gösterilen elemana tıklayınız.

D613 - D1573 arası, veri depolama alanı için otomatik olarak girilir.

SLMP istek tarafındaki bu cihaz, SLMP cevap tarafından gelen üretim yönergelerini (D1000) okur ve depolar.

Eleman ayarlama penceresi

3.6 Oluşturulmuş bir protokolü kaydetme ve onu programlanabilir bir kontrolöre yazma

Protokol kaydetme

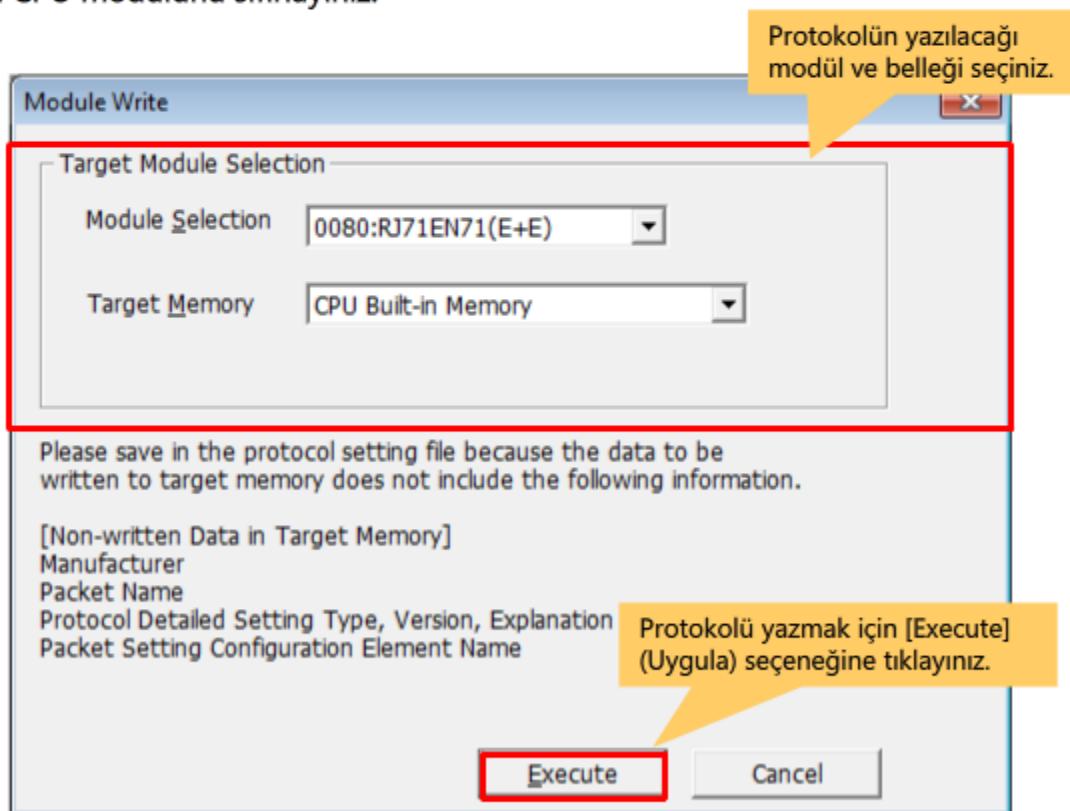
Oluşturulan bir protokol, bilgisayara, protokol ayar dosyası olarak kaydedilebilir.

Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu menüsünden [File] (Dosya) - [Save As] (Farklı Kaydet) öğelerini seçiniz.

Programlanabilir bir kontrolöre protokol yazma

Ethernet modülüne oluşturulmuş bir protokol yazma prosedürü aşağıda verilmiştir.

Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonundan [Online] (Çevrimiçi) - [Write to Module] (Modüle Yaz) öğelerini seçin ve ardından CPU modülünü sıfırlayınız.

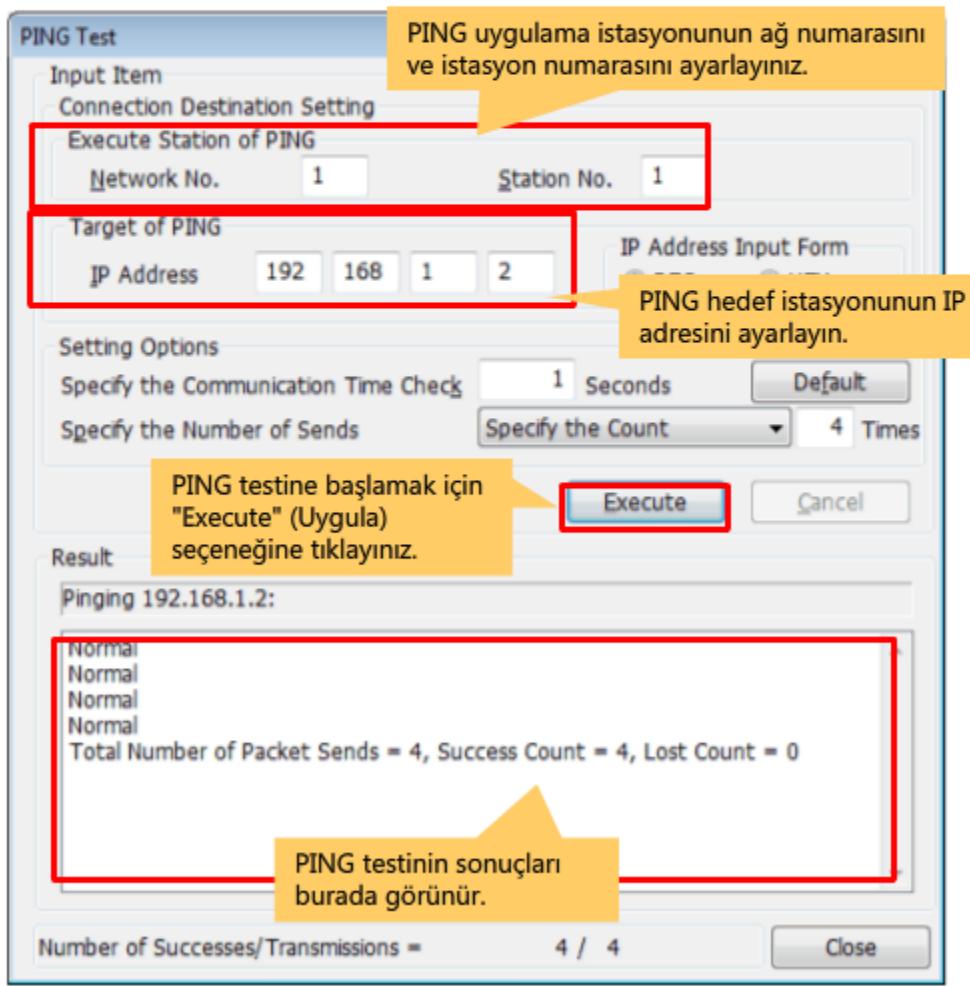
Modül Yazma penceresi

3.7**İletişim kontrolü**

"PING testi", Ethernet modülünün normal iletişimini doğrulamak için uygulanabilir.

PING testinin prosedürü

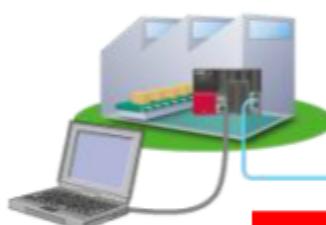
- (1) Ethernet tanılama penceresini açmak için GX Works3 menüsünden [Diagnostics] (Tanılama)- [Ethernet Diagnostics] (Ethernet Tanılama) öğelerini seçiniz.
- (2) Hedef modülün "Board No.1 (Port 1)" (Kart No.1 (Bağlantı noktası 1)) öğesini seçerken "Module No." (Modül No.) onay kutusunu seçiniz.
- (3) PING testi penceresini açmak için "PING Test" (PING Testi) düğmesine tıklayınız.

PING testi penceresi

PING uygulama istasyonu

- Ağ No.1
- İstasyon numarası: 1
- IP adresi: 192.168.1.1

SLMP istek tarafı**PING hedef istasyonu**

- Ağ No.1
- İstasyon numarası: 2
- IP adresi: 192.168.1.2

SLMP cevap tarafı

PING testi

3.8**Özel yönerge**

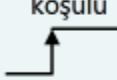
Modüle kayıtlı protokolü uygulamak için özel bir yönerge kullanınız.

Özel yönerge

Yönerge
sembolü

Uygulama
koşulu

GP.ECPRTCL

GP.ECPRTCL

U

(s1)

(s2)

(S3)

(d)

Veri ayarlama

Veri ayarlama	Tanım	İle ayarla	Veri tipi	Örnek sistem için değer ayarlamaları
U	Ethernet modülünün başlangıç I/O numarası (00 - FEH: I/O numarasının ilk üç hanesi, dört basamaklı onaltılık değer olarak ifade edilir)	Kullanıcı	BIN 16 bit	Başlangıç I/O numarası 0080 olduğu için "U8" olarak ayarlayınız.
(s1)	Bağlantı No. (1 - 16 arası)	Kullanıcı	BIN 16 bit Aygıt adı	Protokol No.1 olarak kaydedildiği için "K1" olarak ayarlayınız.
(s2)	Aralıksız uygulanacak protokol ayar verisi numarası (1 - 8 arası)	Kullanıcı	BIN 16 bit Aygıt adı	Tek bir protokol ayar verisi uygulamak için "K1" olarak ayarlayınız.
(s3)	Kontrol verisinin depolanacağı aygıtın başlangıç numarası.	Kullanıcı, sistem	Aygıt adı	"D500" olarak ayarlayınız.
(d)	Uygulama tamamlandığında 1-taramanın açıldığı bit aygıtının başlangıç numarası. Yönerge bir hata ile tamamlandığında, (d) + 1 de açılır.	Sistem	Bit	"M1000" olarak ayarla.

3.8**Özel yönerge****Kontrol verisi**

Kontrol verisi, GP.ECPRTCL yönergesini uygulamak için gerekli olan parametrelerin depolanması için kullanılan veri alanıdır. Uygulama sonuçları da buraya kaydedilir.

Aygit	Öge	Veri ayarlama	Aralik ayarlama	İle ayarla	Örnek sistem için değer ayarlama
(s3) + 0 = D500	Uygulama hesabının sonucu	<ul style="list-style-type: none"> ECPRTCL yönergesi tarafından uygulanan protokol ayar verisi numarası kaydedilir. Bu numara, hatanın meydana geldiği protokol ayar verisini kapsar. Ayar verisi ya da kontrol verisi doğru şekilde ayarlanmadığında "0" kaydedilir. 	0, 1 - 8 arası	Sistem	Sistem, normal yanıt için otomatik olarak "1" yazar.
(s3) + 1 = D501	Tamamlanma durumu	<ul style="list-style-type: none"> Tamamlanma durumu kayıtlı Birden çok protokol ayar verisi uygulandığında, uygulanan son protokol ayar verisinin yürütme sonucu depolanır 0000H: Başarıyla tamamlandı 0000H dışında (hata kodu): Bir hatayla tamamlandı	-	Sistem	Sistem, normal yanıt için "0"ı, ya da bir hata için hata kodunu otomatik olarak yazar.
(s3) + 2 = D502 şuraya (s3) + 9 = D509	Uygulanacak protokol numarası	İlk olarak uygulanacak protokol ayar verisinin protokol numarası.	1 - 128 arası	Kullanıcı	Sadece protokol numarası 1 kullanıldığı için D502'ye "1" yazınız.
		şuraya	0, 1 - 128 arası		
		8. sırada uygulanacak protokol ayar verisinin protokol numarası.			

3.9

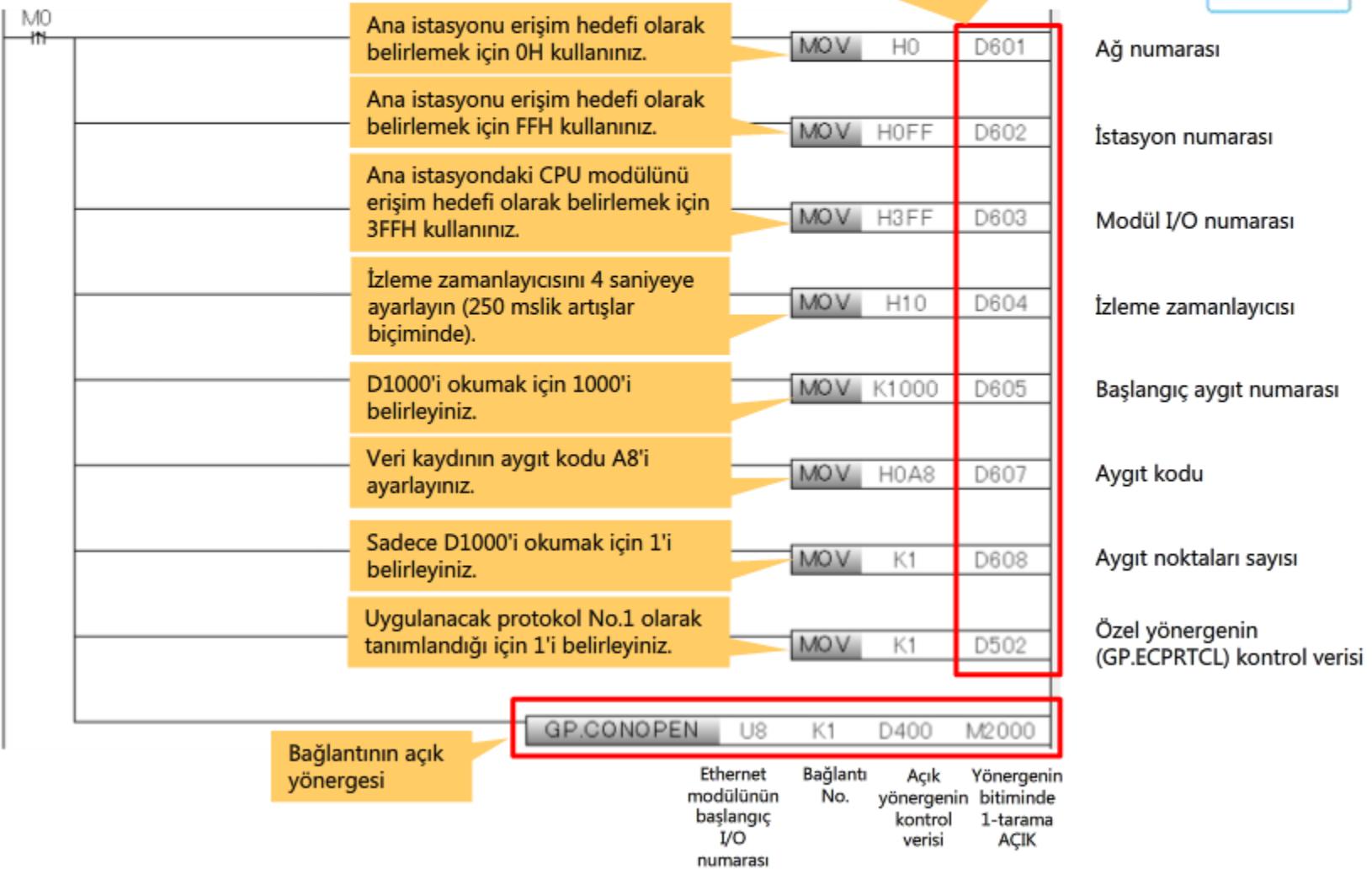
Kontrol programı örneği

Protokol ayar verisine değer depolama ve açma işlemi

Bu bölümde SLMP yanıt tarafı için ilk ayar programı tanımlanmıştır.

Önceden tanımlanmış bir protokolu uygulamadan önce değeri protokol ayar verisinde depolayın ve bağlantıyı açma işlemini uygulayınız.

Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu tarafından kaydedilen protokol ayar verisi.

3.9

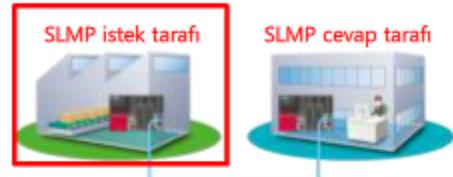
Kontrol programı örneği

Özel yönergeyi uygulama

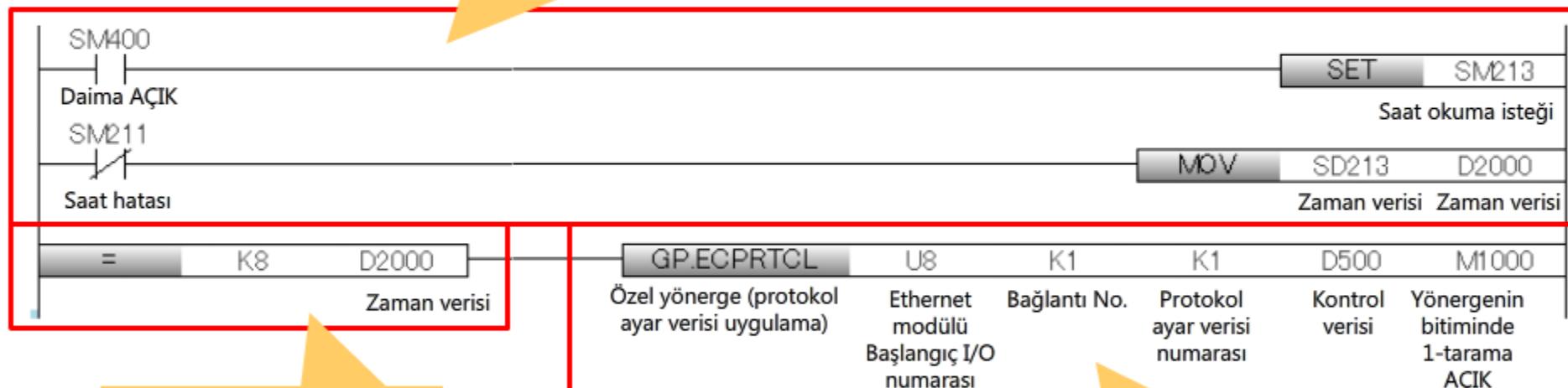
Bu bölümde, özel yönergenin uygulanması için SLMP istek tarafı tarafından kullanılan kontrol programları tanımlanmıştır.

Bu program, SLMP cevap tarafından günlük üretim yönergelerini geri almak için önceden tanımlanmış protokolü CPU modülü saatine göre 08:00'de uygular.

(Özellikle, D1000, günlük üretim sayısı 100'ü içeren ve SLMP istek tarafındaki D614'te depolanan SLMP cevap tarafından okunur.)

Zaman verisi, CPU modülündeki saatten alınır ve D2000'de kaydedilir.

D2000'de kaydedilen zaman verisinin 08:00'i gösterip göstermediğini kontrol ediniz.

Zaman verisi 08:00'i gösteriyorsa, protokol ayar verisi özel yönerge tarafından uygulanır.

Bu bölümde açıklanan, önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu kullanılarak yapılan basit SLMP iletişimlerine ek olarak, isteğe bağlı mesajların gönderilmesi/alınması da program kullanılarak mümkündür. Daha fazla bilgi için, kullanılan Ethernet modülünün kılavuzuna ve SLMP Referans Kılavuzuna bakınız.

3.10**Bu bölümün özeti**

Bu bölümde şunları öğrendiniz:

- Operasyon öncesi ayarlar ve prosedür
- Sistem operasyonu
- Sistem özellikleri
- Modül parametre ayarları
- Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu
- Oluşturulmuş bir protokolü kaydetme ve onu bir programlanabilir kontrolöre yazma
- İletişim kontrolü
- Özel yönerge
- Kontrol programı örneği

Önemli noktalar

Operasyon öncesi ayarlar ve prosedür	Ethernet modülü kullanmadan önce kurulum prosedürüni kontrol ediniz.
Modül parametre ayarları	Mühendislik yazılımı, modül parametrelerini yapılandırmak için kullanılır. Ethernet modülünün bağlı olduğu programlanabilir kontrolörlerin gerekli ayarlarını yapılandırınız.
Protokol ayarları	Önceden tanımlanmış protokol destek fonksiyonu, harici aygıtlarla iletişim sağlamak için gerekli olan protokol ayarlarının yapılandırılmasını kolaylaştırır.
İletişim kontrolü	İletişimin, PING komutu kullanılarak normal bir şekilde gerçekleştirildiğini kontrol ediniz.

Bölüm 4 Sorun giderme

Bu bölümde, bütün yapılandırmaların tamamlanmasının ardından ağ başladığında meydana gelebilecek hataların giderilmesi için uygulanacak olan düzeltici eylem tanımlanmıştır.

- 4.1 Sorun giderme prosedürü
- 4.2 LED göstergesi ile hata kontrolü
- 4.3 Hata kontrolü için modül tanılama kullanımı
- 4.4 Ağ durumunun kontrolü için Ethernet tanılama kullanımı
- 4.5 Genel sorunların listesi

4.1

Sorun giderme prosedürü

Sorunları çözmek için aşağıdaki prosedürü deneyiniz.

Bir problem meydana geldiğinde öncelikle LED göstergesini kontrol ediniz ve bu gösterge için uygun önlemleri alınız.

Gerçekleştirilecek eylemin LED göstergesinden belirlenemediği durumda, hata ayrıntılarını tanımlamak için mühendislik yazılımı kullanılabilir.

Modül üzerindeki LED göstergesini kontrol ediniz.

- Güç kaynağı modülü
- CPU modülü
- Ağ modülü

CPU modülü üzerindeki "PROGRAM RUN" (PROGRAMI ÇALIŞTIR) LED'i kapalıysa, CPU modülü çalışmıyor olabilir.

Ağ modülünün ön tarafındaki LED'ler ile durumu kontrol ediniz.
(Bölüm 4.2'ye bakınız.)

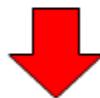

Modül durumunu kontrol etmek için mühendislik yazılımı kullanınız.

- Modül tanılama

LED göstergesi bir hatanın meydana geldiğini gösterdiğinde, mühendislik yazılımındaki modül tanılama fonksiyonunu kullanarak detaylı hata bilgisini kontrol ediniz ve hatanın sebebini ortadan kaldırınız.

(Bölüm 4.3'ye bakınız.)

Mühendislik yazılımını kullanarak ağ durumunu kontrol ediniz.

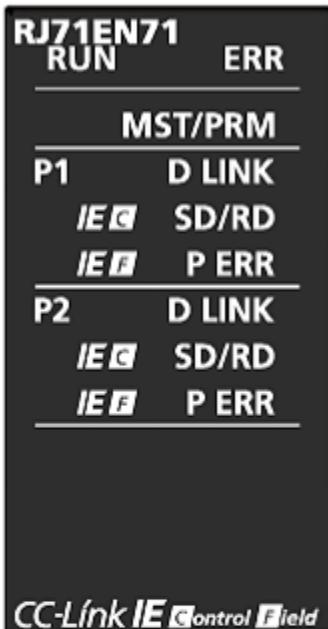
- Ethernet tanılama

Ağ durumunu kontrol etmek için mühendislik yazılımı içindeki Ethernet tanılama fonksiyonu kullanınız.

(Bölüm 4.4'ye bakınız.)

4.2**LED göstergesi ile hata kontrolü**

Ağ, normal bir şekilde çalışmıyor gibi görünüyorsa, mühendislik yazılımına erişim sağlamak zorunda olmaksızın modüllerin ön tarafından LED'leri kullanarak ağ durumunu kontrol ediniz.

LED	Tanım	Gösterge		Sorun giderme prosedürü
		Normal	Hata	
RUN	İşletim durumu	Açık	Kapalı	<ul style="list-style-type: none"> Ethernet modülünün doğru bir biçimde kurulduğunu kontrol ediniz.
ERR	Hata durumu	Kapalı	Açık ya da yanıp söüyor	<ul style="list-style-type: none"> Detayları, mühendislik yazılımının modül tanılama fonksiyonunu kullanarak kontrol ediniz
SD/RD	Veri iletişim durumu	Açık	Kapalı	<ul style="list-style-type: none"> Kablo bağlantılarında, modül parametre ve kontrol programlarında herhangi bir sorun ya da hata olup olmadığını kontrol ediniz.
P ERR	P1 ya da P2 hata durumu	Açık	Açık ya da yanıp söüyor	-

Ethernet modülü üzerindeki LED göstergesi

4.3

Modül tanılama ile hata kontrolü

Ağ, normal bir şekilde çalışmıyor gibi görünüyorsa, ayrıntıları kontrol etmek için mühendislik yazılımını kullanınız. [Diagnostics] (Tanılama) menüsündeki sistem monitöründen [Module Diagnostics] (Modül Tanılama) işlevini uygulayın. Hatanın ayrıntıları ve hatayı düzeltici eylem görünür.

Module Diagnostics(Start I/O No. 0080)

Module Name	Production information	Supplementary Function	Monitoring
RJ71EN71(E+E)	0101162560110371	Ethernet diagnostics	Execute Stop Monitoring

Hata kodu ve hata tanımı

Error Information Module Information List

No.	Occurrence Date	Status	Error Code	Overview
1	2017/12/21 14:44:59.455	⚠	112E	Connection establishment failed

Error Jump Event History Clear Error Detail

Legend ⚠ Major ⚠ Moderate ⚠ Minor

Detailed Information

-	-	-
-	-	-

Cause A connection could not be established in the open processing.

Corrective Action

- * Check the operation of the external device.
- * Check if the open processing has been performed in the external device.
- * Correct the port number of the Ethernet-equipped module, IP address/port number of the external device, and opening method.
- * When the firewall is set in the external device, check if the access is permitted.
- * Check if the Ethernet cable is disconnected.

Create File... Close

Sebep ve düzeltici eylem

4.4 Ağ durumunun kontrolü için Ethernet tanılama kullanımı

Ethernet modülü ve harici cihazlar arasındaki iletişim durumunu kontrol etmek için mühendislik yazılımının [Diagnostics] (Tanılama) menüsünden [Ethernet Diagnostics] (Ethernet Tanılama) işlevini çalıştırınız.

The screenshot shows the 'Ethernet Diagnostics' window. In the top-left, a red box highlights the 'Target Module Specification' dropdown, which is set to 'Module No.' and 'Board No. 1 (Port 1)'. A yellow callout points to this area with the text: 'Kontrol edilecek olan Ethernet modülünü belirleyiniz.' (Specify the Ethernet module to be controlled). The main table displays connection details for four ports:

Connection No. /Function	Host Station Port No.	Communication Destination Communication Method	Communication Destination IP Address	Communication Destination Port No.	Latest Error Code	Protocol	Open System	TCP Status	Pairing Open
1	2000	SLMP	192.168.1.1	2000	C05F	TCP	Unpassive	Connecting	---
2	----	----	----	----	----	----	----	----	----
3	----	----	----	----	----	----	----	----	----
4	----	----	----	----	----	----	----	----	----

A yellow callout points to the 'Latest Error Code' column with the text: 'IP adresi ve iletişim yöntemi gibi modül parametresi tarafından yapılandırılan iletişim ayarı durumu, her bir bağlantı için görüntülenir.' (The configuration status of the communication settings, such as IP address and communication method, specified by the module parameters, is displayed for each connection). The right side of the window includes tabs for 'Address Display', 'Change Port No. Display', 'DEC' (selected), and 'HEX'. A green button labeled 'Monitoring' is also visible.

Bir hata meydana geldiğinde, hata tanımını belirten hata kodu burada görünür.

Belirli hata kodlarının ayrıntıları için, kullanılan Ethernet modülü kılavuzuna bakınız.

TCP protokolü bağlantı durumu burada görünür ("Connecting" (Bağlanıyor) ya da "Disconnected" (Bağlantı Kesildi)).

4.5**Genel sorunların listesi**

Aşağıdaki tabloda, genel sorunların bazıları listelenmiştir. Benzer bir sorun meydana geldiği durumda, aşağıdaki öğeleri kontrol ediniz.

Öge	Sorun	Muhtemel sebep	Düzeltici eylem
Başlangıçta ortaya çıkan sorunlar	Önceden tanımlanmış protokol iletişimini (SLMP) yolu ile bilgisayardan gerçekleştirilen açma işlemi tamamlanamaz.	Bilgisayarın ya da Ethernet modülünün bağlantı noktası numarası hatalı kurulmuştur.	Modül parametresinin bağlantı noktası numarasını yeniden kontrol ediniz.
	Gerçekleştirilemeyen iletişimden sonra açık kalan işlem bilgisayar tarafından tamamlanmıştır. Bilgisayardan yapılan sonra gerçekleştirilmeyen iletişimler tamamlanmıştır.	İletişim verileri kodunun İkili/ASCII ögesi doğru bir şekilde ayarlanmamış.	Modül parametresinin iletişim veri kodunu yeniden kontrol ediniz.
Operasyon sırasında meydana gelen sorunlar	Bir Ethernet modülü iletişimini gerçekleştiremedi.	Hub gücü kapalı. Kablo hasarlı ya da bağlantısı kopmuş.	Hub'ın güç kaynağını ve kablonun bağlantısını kontrol edin.

4.6**Bu bölümün özeti**

Bu bölümde şunları öğrendiniz:

- Sorun giderme prosedürü
- LED göstergesi ile hata kontrolü
- Modül tanılama ile hata kontrolü
- Tanılayıcı kontrolün iletişim durumu için Ethernet kullanımı.
- Genel sorunların listesi

Önemli noktalar

LED göstergesi ile hata kontrolü	LED göstergesi kullanılarak hataların geçici tanılaması açıklanmıştır.
Modül tanılama	Mühendislik yazılımının modül tanılama fonksiyonunu kullanarak hata ayırtlarını kontrol etme yöntemi açıklanmıştır.
Ethernet tanılama	Mühendislik yazılımının Ethernet tanılama fonksiyonunu kullanarak ağ durumunu kontrol etme yöntemi açıklanmıştır.

Test**Son Test**

Artık **Ethernet (MELSEC iQ-R Serisi)** kursundaki tüm dersleri tamamladınız, son teste girmeye hazırlınsız. Ele alınan konulardan herhangi birini tam anlamadıysanız, lütfen bu konuları gözden geçirmek için bu fırsatı değerlendirin. **Bu Son Testte toplam 8 soru (18 madde) yer almaktadır.**

Son testi istediğiniz sayıda uygulayabilirsiniz.

Testin puanlanması

Cevabı seçtikten sonra, **Cevapla** düğmesini tıkladığınızdan emin olun. Cevapla düğmesini tıklamadan ilerlemeniz durumunda cevabınız kaybolur. (Cevaplanmamış soru olarak değerlendirilir.)

Puan sonuçları

Doğu cevap sayısı, soru sayısı, doğru cevapların yüzdesi ve başarılı/başarısız sonucu puan sayfasında görüntülenir.

Doğu cevaplar: **5**

Toplam soru: **5**

Yüzde: **100%**

Testi geçebilmek için, soruların
%60'ını doğru cevaplamanız
gerekir.

Devam Et**İncele**

- Testten çıkmak için **Devam Et** düğmesini tıklayın.
- Testi incelemek için **İncele** düğmesini tıklayın. (Doğu cevap kontrolü)
- Testi tekrar yapmak için **Tekrar Dene** düğmesini tıklayın.

Test**Son Test 1**

Ethernet iletişim protokolü

TCP'nin özellikleri hakkındaki doğru tanımı seçin.

- TCP, mantıksal hattı (bağlantı) gönderme hedefine önceden sabitleme yoluyla son derece güvenilir 1:1 iletişimini gerçekleştirir.
- Güvenilirliği daha düşük olmasına rağmen, basit yapılandırmaya, ve yüksek hızlı işleme olanak sağlar. Gönderme hedefine yapılan bağlantı sabit olmadığı için 1:n iletişimini uygulanabilir.

[Cevapla](#)[Geri](#)

Test**Son Test 2****TCP/IP iletişimlerinde Açık /Kapatma işlemi**

Aşağıda, açık sistem hakkında tanımlar yer almaktadır.

Lütfen her bir tanım için doğru ögeyi seçin.

- [S1] Pasif açık için bekleyen diğer aygıtta Aktif açık isteği gönderir.
- [S2] Aktif açık isteği yapan diğer aygittan Pasif açık bekler.
- [S3] Sadece belirli bir ağa bağlı cihazdan Aktif açık isteği kabul eder.
- [S4] Herhangi bir ağa bağlı cihazdan Aktif açık isteği kabul eder.

S1 S2 S3 S4

Test**Son Test 3****IP adresi**

Aşağıda, IP adresi hakkında tanımlar yer almaktadır.

Lütfen cümleleri tamamlayacak doğru kavramları seçiniz.

IP adresi (İnternet Protokol adresi), İnternet ya da dahili ağ gibi, bir IP ağına bağlı olan cihaza /bilgisayara atanmış bir kimlik numarasıdır.

IP adresi, [S2]'de gösterilen rakamlar dizisidir ve genelde noktalarla dört [S1] kısma ayrıılır (örn. "192.168.1.1").

S1 --Select-- ▼

S2 --Select-- ▼

Cevapla**Geri**

Test**Son Test 4**

Ethernet bağlantı noktası numarası

Aşağıda, bağlantı noktası numarası hakkında açıklamalar yer almaktadır.

Lütfen cümleleri tamamlayacak doğru kavramları seçiniz.

Gerçek iletişimler, aygıtlarda ve bilgisayarlarda çalışan uygulama programları arasında gerçekleştirilir.

Bir TCP ya da UDP'de, bağlantı noktası numarası, hangi uygulama programlarının birbirleriyle iletişim kurduğunu belirlemek için kullanılır.

Her bir uygulama için özel olan bağlantı noktası numaraları: [S1]

(İyi Bilinen Bağlantı Noktası Numaraları)

Örneğin, e-posta alıcısı bağlantı noktası numarası 25, ana sayfa referans bağlantı noktası numarası 80 ve dosya alıcısı bağlantı noktası numarası 20'dir.

Ethernet modülü için bağımsız olarak ayarlanabilen bağlantı noktası numaraları: [S2]

S1 ▼

S2 ▼

Cevapla

Geri

Test**Son Test 5****Veri kodu**

Aşağıda, iletişim verileri kodlarının iletişim yöntemi hakkında açıklamalar yer almaktadır.
Lütfen her bir tanım için doğru öğeyi seçiniz.

- [S1] Ethernet modülü 1 baylık veriyi olduğu gibi gönderir/alır.
- [S2] Ethernet modülü 1 baylık veriyi ikili ASCII kodu karakteri olarak gönderir/alır.

S1 S2

Test**Son Test 6****İletişim protokolü**

Aşağıdaki cümlelerde, Ethernet iletişim protokollerı hakkında tanımlar yer almaktadır.

Lütfen her bir tanım için doğru kavramı seçiniz.

- [S1] Harici aygıtın Ethernet modülü gibi SLMP uyumlu bir cihaza erişimini sağlamaşına izin veren bir iletişim protokolü tipi.
- [S2] Başka bir programlanabilir kontrolör CPU'su ya da bir bilgisayar ile iletişim, Ethernet modülü üzerindeki arabelik alanında bulunan sabit arabelleği kullanılarak gerçekleştirilir.
- [S3] Bir bilgisayar ile iletişim, Ethernet modülü üzerindeki arabelik alanında bulunan rastgele erişim arabelleğini kullanılarak gerçekleştirilir.

S1 ▾

S2 ▾

S3 ▾

Cevapla**Geri**

Test**Son Test 7****Sorun giderme**

Aşağıda, Ethernet modülüne özgü sorunlar konusunda açıklamalar yer almaktadır. Lütfen her bir sorun için uygun düzeltici eylemi seçiniz.

- Başlangıçta ortaya çıkan problemler

- [S1] Önceden tanımlanmış protokol iletişimini (SLMP) yolu ile bilgisayardan gerçekleştirilen açık işleme tamamlanamaz.
- [S2] Bilgisayardan yapılan açık işlemeden sonra gerçekleştirilmeyen iletişimler tamamlanmıştır.

- Operasyon sırasında meydana gelen problemler

- [S3] Ethernet modülü iletişimini gerçekleştiremedi.

S1 --Select-- ▾

S2 --Select-- ▾

S3 --Select-- ▾

Cevapla

Geri

Test**Son Test 8****Ethernet tanılama işlevi**

Aşağıdaki seçenekler arasından, Ethernet tanılama işlevini doğru olarak açıklayan öğeyi seçin.

- Her bir bağlantı için ağ durumu bilgisi, mühendislik yazılımı penceresinde, kolayca anlaşılır bir biçimde görünür.
- Ağ durumunu kontrol etmek için mühendislik yazılımı gereklidir.

[Cevapla](#)[Geri](#)

Test**Test Puanı**

Son Testi tamamladınız. Sonuç alanınız aşağıda gösterildiği gibidir.

Son Testi sonlandırmak için bir sonraki sayfaya ilerleyin.

Doğru cevaplar: **8**

Toplam soru: **8**

Yüzde: **100%**

[Devam Et](#)[İncele](#)

Tebrikler. Testi geçtiniz.

Ethernet (MELSEC iQ-R Serisi) kursunu tamamladınız.

Bu kursa katıldığınız için teşekkür ederiz.

Derslerden keyif almış olmanızı ve bu kursta edindiğiniz bilgilerin gelecekte faydalı olmasını umarız.

Kursu istediğiniz kadar çok gözden geçirebilirsiniz.

[İncele](#)

[Kapat](#)